

EEN VERGELIJKENDE ANALYSE VAN SELECTIECRITERIA: DE INVLOED VAN HET KIESSTELSEL

Een vergelijkende studie binnen partijen tussen België en het Verenigd Koninkrijk

Aantal woorden: 26037

Stamnummer: 01404734

Promotor: Dr. Audrey Vandeleene

Masterproef voorgedragen tot het bekomen van de graad van:

Master in de Bestuurskunde en het Publiek Management

Academiejaar: 2019-2020

Vertrouwelijkheidsclausule

PERMISSION

Ondergetekende verklaart dat de inhoud van deze masterproef mag geraadpleegd en/of gereproduceerd worden, mits bronvermelding.

Naam student: LION JILL

Preambule

Het onderzoek dat voor deze masterproef oorspronkelijk gepland stond, zag er anders uit dan het uiteindelijke resultaat. In eerste instantie lag de focus van de masterproef op de partijen sp.a en Labour. Binnen elk van deze partijen zou de kandidatenselectie van naderbij bestudeerd worden. Aan de hand van interviews met partijleden zou achterhaald worden hoe het selectieproces gebeurt en welke invloed het kiesstelsel daarop heeft.

De omstandigheden met betrekking tot COVID-19 maakten het quasi onmogelijk om op de gewenste manier voldoende interviews af te nemen met politici. De geplande interviews werden vervangen door een andere vorm van kwalitatief onderzoek, namelijk een documentenanalyse. De benodigde documenten, de partijstatuten, waren hiervoor meteen beschikbaar. In eerste instantie zouden deze partijstatuten al gebruikt worden om meer inzicht te verkrijgen in de selectieprocessen binnen partijen. Een aanpassing van de onderzoeksmethode zorgde ervoor dat deze partijstatuten meer diepgaand geanalyseerd werden. Het contextueel kader en literatuurstudie dienden niet veel te veranderen aangezien het onderwerp van de masterproef hetzelfde bleef.

De partijen die in eerste instantie onderzocht zouden worden, werden ook aangepast. Het oorspronkelijke doel was om twee partijen die tot dezelfde politieke familie behoren te analyseren. Een documentenanalyse van slechts twee partijen zou te beperkt zijn. Dit werd uitgebreid naar een analyse tussen twee politieke families. Uiteindelijk werden de partijstatuten van zes partijen in België en het Verenigd Koninkrijk geanalyseerd om de nodige conclusies te vormen.

Deze preambule werd in overleg tussen de student en de promotor opgesteld en door beiden goedgekeurd.

Woord vooraf

Deze masterproef betekent het einde van mijn opleiding *Bestuurskunde en Publiek Management* aan de Universiteit Gent. Het volgen van deze opleiding heeft mijn beeld op het functioneren van de overheid en haar instellingen drastisch veranderd. De vele inzichten, theorieën en informatie die mij zijn bijgebracht leerden mij om met een open en kritische blik naar de wereld te kijken.

Het schrijven van deze masterproef was een opdracht die veel tijd en energie in beslag genomen heeft. Ik kon op verschillende personen rekenen om mij doorheen dit proces te steunen. Graag wil ik dan ook de volgende personen bedanken:

Mijn promotor Dr. Audrey Vandeleene voor het beantwoorden van al mijn vragen, de moeite die ze gedaan heeft om alles in goede banen te leiden en om steeds klaar te staan met advies wanneer ik dit nodig had.

Mijn *partner in crime* Laura voor de vele uren die we samen doorgebracht hebben tijdens de lessen en om aan onze masterproeven te werken. Ook wil ik Aurélie bedanken om mij gedurende mijn hele studententijd bij te staan met advies en motiverende woorden wanneer ik dit nodig had.

Last but not least mijn mama, mijn stiefpapa en stiefzus die mij gedurende mijn volledige opleiding zijn blijven steunen en motiveren. Ik wil hen bedanken voor alle kansen die ik gekregen heb. Zonder hen stond ik nooit waar ik nu sta.

Jill Lion,
Augustus 2020

Inhoud

Vertrouwelijkheidsclausule	I
Preambule	II
Woord vooraf	III
Gebruikte afkortingen	VII
Lijst van figuren & tabellen	IX
1. Inleiding.....	1
2. Contextueel kader	3
2.1 Kiesstelsel België	3
2.1.1 Evolutie.....	3
2.1.2 Huidige kiesstelsel.....	5
2.2 Kiesstelsel Verenigd Koninkrijk	6
2.2.1 Geschiedenis.....	7
2.2.2 Huidig kiesstelsel.....	8
2.2.3 Hervorming kiesstelsel	12
2.2.4 Disproportionaliteit.....	13
2.3 Tabel kenmerken kiesstelsels	14
3. Theoretisch kader.....	14
3.1 Literatuurstudie	15
3.2 Selectieprocedure	22
3.2.1 Political system.....	22
3.2.2 Recruitment process	23
3.2.3 Supply of aspirants	23
3.2.4 Demands of gatekeepers	23
3.3 Interne partijdemocratie	23
3.4 Wie kan geselecteerd worden?.....	24
3.5 Wie kiest de kandidaten?	26
3.6 Waar?	27
3.7 Welke selectiemethode?.....	29
3.8 België	30
3.8.1 Evolutie.....	30
3.8.2 Methode.....	31

3.8.3 Partijen.....	32
3.8.4 Tabel kandidatenselectie Belgische partijen.....	39
3.9 Verenigd Koninkrijk	40
3.9.1 Evolutie.....	40
3.9.2 Methode	41
3.9.3 Partijen.....	42
3.9.4 Tabel kandidatenselectie partijen Verenigd Koninkrijk.....	46
3.10 Onderzoeksvraag en hypothesen	46
4. Methode	50
4.1 Onderzoeksopzet	50
4.2 Data-analyse	52
4.3 Codeboom	52
Aantal maanden lidmaatschap voor kandidaatstelling	52
Akkoord verklaren met partijregels en statuten.....	53
5. Resultaten.....	54
5.1 Gendergelijkheid	54
5.1.1 Hypothese 1a	54
5.1.2 Hypothese 1b	56
5.2 Selectoraat	57
5.2.1 Hypothese 2	57
5.3 Voorwaarden	60
5.3.1 Hypothese 3a	60
5.3.2 Hypothese 3b	61
5.4 Selectieproces.....	63
5.4.1 Hypothese 4	63
5.5 Decentralisatie.....	65
5.5.1 Hypothese 5a	66
5.5.2 Hypothese 5b	68
5.5.3 Hypothese 5c	70
5.6 Ticket balancing	70
5.6.1 Hypothese 6	70
6. Conclusie	70

7. Discussie	73
7.1 Discussie	73
7.2 Aanbevelingen.....	74
Nawoord.....	X
8. Geciteerde werken	XI

Gebruikte afkortingen

Agalev: Anders Gaan Leven

AWS: All Women Shortlist

CCHQ: Conservative Campaign Headquarters

CdH: Centre Démocrate Humaniste

CD&V: Christen-Democratisch en Vlaams

CLP: Constituency Labour Party

CVP: Christelijke Volkspartij

FPTP: First Past The Post

IRA: Irish Republican Army

Open VLD: Open Vlaamse Liberalen en Democraten

OMOV: One member one vote

MP: Member of Parliament

MR: Mouvement Réformateur

NEC: National Executive Committee of the Labour Party

N-VA: Nieuwe Vlaamse Alliantie

PAB: Parliamentary Assessment Board

PPC: Prospective Parliamentary Candidate

PR: Proportional Representation

PS: Parti Socialiste

PVV: Partij voor Vrijheid en Vooruitgang

Sp.a: Socialistische Partij Anders

VU: Volksunie

Lijst van figuren & tabellen

FIGUREN

Figuur 1 - (Hazan & Rahat, 2001)	18
Figuur 2 – (Norris, 1997).....	22
Figuur 3 – (Hazan & Rahat, 2001).....	24
Figuur 4 – (Hazan & Rahat, 2001).....	26
Figuur 5 – (Hazan & Rahat, 2001).....	27
Figuur 6 – (Hazan & Rahat, 2001).....	29
Figuur 7 – (Scarrow, Webb & Farrell, 2000)	31
Figuur 8 – (Norris & Lovenduski, 1995).....	44
Figuur 9 – (Williams & Paun, 2011)	45

TABELLEN

Tabel 1 – Kemerken kiesstelsels.....	14
Tabel 2 – Kandidatenselectie partijen België	40
Tabel 3 – Kandidatenselectie partijen Verenigd Koninkrijk	46
Tabel 4 – Codeboom.....	53

1. Inleiding

Het succes en de gezondheid van de representatieve democratie staan onder druk. Politici worden geacht de bevolking te vertegenwoordigen, maar veel burgers zien zichzelf niet weergegeven in organen zoals het parlement. Paun & Williams (2011) argumenteerden het volgende: *“Many citizens feel themselves to be distant from Parliament and the wider democratic process”* (p. 9). Naast een lage representativiteit krijgen politieke partijen te maken met een dalend vertrouwen van burgers in de politiek. Onderzoek na de verkiezingen van 2010 in België toonde aan dat politieke partijen, het parlement en de regering zeer weinig vertrouwen van burgers krijgen (Meuleman, Abts, & Swyngedouw, 2012). Politieke partijen hebben zelf de sleutel in handen om deze problemen aan te pakken. Ze staan in voor het correct functioneren van het parlement en zijn de poortbewakers wanneer het aankomt op een correcte vertegenwoordiging van alle lagen van de bevolking.

Om bovenstaande te garanderen is de selectie van kandidaten van belang. Welke personen geselecteerd worden door een partij zal uiteindelijk bepalen in welke mate het parlement representatief is voor de gehele bevolking: *“How parties select their candidates therefore has a significant impact on the representativeness of Parliament and the level of public engagement in the political system”* (Paun & Williams, 2014, p. 9). Het samenstellen van kieslijsten voor het selecteren van politiek personeel wordt door Devos en Vos (2007) omschreven als de *core business* van de politiek.

Het belang van kandidatenselectie kan en mag dus niet onderschat worden. Voor deze masterproef wordt een analyse uitgevoerd naar de kandidaatselectie in twee landen. Binnen België en het Verenigd Koninkrijk wordt gekeken naar de invloed van het kiesstelsel op de kandidatenselectie. Elk land heeft zijn eigen politieke gebruiken en gewoonten die een invloed kunnen hebben op de selectie van kandidaten.

Het onderzoeksonderwerp van deze masterproef is tot op heden redelijk onontdekt terrein. Verschillende studies werden in het verleden reeds gevoerd naar de verschillen tussen kiessystemen (Hazan & Rahat, 2010). In 2013 werd de kandidatenselectie binnen verschillende

Belgische partijen geanalyseerd (Vandeleene, De Winter, Meulewaeter, & Baudeweys, 2013). Deze studie bekijkt de verschillen en gelijkenissen tussen de partijen op het vlak van kandidatenselectie. De invloed van het kiessysteem op de kandidatenselectie wordt hier niet uitdrukkelijk onderzocht. Voor het Verenigd Koninkrijk bestaan eveneens diverse studies die dieper ingaan op het proces van kandidatenselectie. Een vergelijkende studie tussen België en het Verenigd Koninkrijk naar de invloed van het kiesstelsel op de kandidatenselectie ontbreekt echter nog. Deze masterproef kan daarom een ideale eerste verkennende studie zijn en de basis vormen voor verder comparatief onderzoek in de toekomst.

De masterproef vangt aan met de context waarbinnen de verschillende politieke partijen functioneren en met een beschrijving van de huidige kiesstelsels in beide landen. Om het contextuele kader af te sluiten worden de kenmerken van de kiesstelsels in een tabel weergegeven. Hierna volgt het theoretische luik waar eerst de literatuurstudie aan bod komt en waar daarna dieper ingegaan wordt op de verschillende facetten van het selectieproces. In het volgende deel van dit luik worden de selectiemethoden voor de partijen die geanalyseerd worden in zowel België als het Verenigd Koninkrijk besproken. Dit deel wordt afgesloten door dieper in te gaan op de onderzoeksvraag en de selectiemethoden. Vervolgens wordt besproken welke onderzoeksmethode gebruikt wordt en hoe de data geanalyseerd zal worden. Als slot van dit deel wordt de codeboom weergegeven. Aansluitend worden de resultaten van de analyse weergegeven en besproken. Ten slotte worden een conclusie en enkele aanbevelingen geformuleerd. De masterproef wordt afgesloten met een nawoord.

2. Contextueel kader

In het contextuele kader wordt besproken hoe de kiesstelsels in België en het Verenigd Koninkrijk eruit zien. Ingaan op de context van beide landen en het daarbij horende politieke landschap is een belangrijk gegeven om de achtergrond van de kandidatenselectie te begrijpen.

2.1 Kiesstelsel België

2.1.1 Evolutie

Een kiesstelsel wordt door Fiers (2009) omschreven als “***Het geheel aan regels die bepalen hoe de stemverdeling tussen politieke partijen vertaald kan worden in de verdeling van beschikbare zetels tussen de partijen***” (p. 19). In België wordt er momenteel met een proportioneel kiesstelsel gewerkt, maar dit was niet altijd het geval. Een korte blik op de geschiedenis toont dat er doorheen de jaren veel veranderd is. De eerste vorm van een kiesstelsel kan teruggevonden worden in 1831. Toen vonden in België voor de eerste maal algemene verkiezingen plaats (Devos, 2016). Enkel mannen van 25 jaar of ouder die het vorige jaar belastingen betaald hadden de mogelijkheid om te stemmen bij de verkiezingen (Fiers, 2009). De stemgerechtigden verkozen toen voor de eerste maal de Kamer en de Senaat. Op basis van de bestuurlijke arrondissementen werden 41 kiesdistricten gecreëerd om de zetels te verdelen. In meer dan de helft van de gevallen waren er in de districten slechts één of twee zetels te verdelen (Devos, 2016). De stemgerechtigden brachten hun stem niet uit in de eigen woonplaats, maar dienden hiervoor naar de provinciehoofdplaats te gaan (Fiers, 2009).

De zeteltoewijzing gebeurde via een meerderheidsstelsel (Fiers, 2009). Vandaag wordt op basis van lijsten gestemd. In 1831 bestonden nog geen partijen en was er sprake van unionisme. Het politieke landschap in België werd toen gekleurd door liberalen en katholieken (Devos, 2016). Het invoeren van de lijsten gebeurde pas in 1877 wat betekent dat stemmen voor 1877, het uitbrengen van een stem op een persoon betekende. De kandidaten hadden bijgevolg een absolute meerderheid nodig om verkozen te worden (Fiers, 2009). Vanaf 1877 werd met lijsten gewerkt en kon dus een lijststem uitgebracht worden.

2.1.1.1 Uitbreiding kiesrecht

In 1893 werd de Grondwet aangepast wat voor enkele veranderingen zorgde. Een eerste aanpassing was de invoering van het algemeen meervoudig stemrecht. Alle mannelijke Belgen

ouder dan 25, voor de Senaat was dit ouder dan 30, konden hun stem uitbrengen (Fiers, 2009). Van de kiesgerechtigde mannen kregen de welgestelden twee of zelfs drie stembiljetten (De Smaele, 1999). Een extra stem werd bijvoorbeeld toegekend aan mannen die een bezit of een specifieke bekwaamheid hadden (Devos, 2016). Deze wijziging zorgde voor een exponentiële stijging in het aantal stemmen. De aangroei van het kiespubliek zorgde gelijkerwijs voor een stijging van het aantal zetels in de Kamer van 108 naar 152 (Devos, 2016). Een tweede aanpassing was die van de opkomstplicht bij verkiezingen (Fiers, 2009).

De invoering van het algemeen meervoudig stemrecht betekende de opgang van de socialistische strekking die in 1885 opgericht werd onder de naam van Belgische Werkliedenpartij (Devos, 2016). Deze opgang maakte een einde aan een landschap dat tot voordien gedomineerd werd door de liberalen en katholieken. Na de Eerste Wereldoorlog vonden nog enkele andere grote veranderingen plaats. Onder druk van de socialisten werd het algemeen enkelvoudig stemrecht voor mannen vanaf 21 jaar ingevoerd (Devos, 2016). In 1981 werd de leeftijd om te stemmen opnieuw verlaagd, ditmaal naar 18 jaar.

2.1.1.2 Evenredige vertegenwoordiging

Een tweede gewichtige evolutie van het kiesstelsel was die van een meerderheidsstelsel naar een stelsel van evenredige vertegenwoordiging in 1899 (Fiers, 2009). Bij een stelsel van evenredige vertegenwoordiging worden de zetels onder de partijen verdeeld in verhouding tot het aantal behaalde stemmen en niet volgens de meerderheidsregel (De Smaele, 1999). Door de invoering van de evenredige vertegenwoordiging kregen andere partijen de kans om deel te nemen aan het politieke spel. Het vroegere meerderheidsstelsel gaf enkel de kans aan twee, hooguit drie partijen om bewind te gaan voeren (Fiers, 2009). De vernieuwde evenredige vertegenwoordiging kan gezien worden als een versterking van het partijsysteem in België (De Smaele, 1999).

Concreet hield de vernieuwde vertegenwoordiging in dat de arrondissementen vergroot werden. Dit zorgde ervoor dat het aantal te verdelen zetels per kieskring toenam (Fiers, 2009). Er werd daarenboven een lijst ingevoerd met opvolgers zodat bij het verdwijnen of overlijden van één parlementslid niet de gehele provincie opnieuw naar de stembus moest (Devos, 2016). Ook het panacheren, wat inhoudt dat kiezers op verschillende lijsten kunnen stemmen, werd afgevoerd

(Deneckere, 2004). Vanaf 1899 werden de kiezers verplicht om kandidaten van dezelfde lijst te kiezen of, wanneer ze met de volgorde van de lijst akkoord gaan, een kopstem uit te brengen (Deneckere, 2004). Deze aanpassingen hadden vooral gevolgen voor de socialistische partij. Onder het oude meerderheidsstelsel bleek dat de socialisten aan een opmars bezig waren (Fiers, 2009). De evenredige vertegenwoordiging zorgde voor een terugval in het aantal stemmen. Dit was allemaal ten voordele van de liberalen die op die manier stemmen wonnen (De Smaele, 1999).

2.1.2 Huidige kiesstelsel

Het huidige kiessysteem in België ligt onder druk. Een artikel uit *De Standaard* (2009) blijkt momenteel opnieuw zeer actueel. Het huidige kiessysteem levert namelijk problemen op voor de politieke stabiliteit van België (Hooghe, 2009). Na de verkiezingen van mei 2019 moest België het een hele periode zonder volwaardige regering doen. De vraag kan gesteld worden of er niet dringend een verandering moet komen in de manier waarop verkiezingen verlopen en of de huidige vorm van het kiesstelsel nog wel volstaat.

De kieswet hervormen heeft diverse consequenties voor het gedrag van burgers, politici en de samenleving. De samenstelling van het parlement wordt mogelijks veranderd, de werking van de regering wordt beïnvloed en de legitimiteit die het politieke systeem uitstraalt kan veranderen (Norris, 2004). In België wordt met een proportioneel kiesstelsel gewerkt (Fiers, 2009). Bij een proportioneel systeem, ook wel evenredige vertegenwoordiging genoemd, staat het percentage behaalde zetels gelijk aan het aantal behaalde stemmen (Bogdanor & Robertson, 1984). Hoe groter de proportionaliteit van een kiessysteem, hoe eenvoudiger meer partijen vertegenwoordigd worden (Devos, 2016). Een studie uitgevoerd door Andrew Eggers (2015) toonde aan dat een proportioneel kiessysteem een positieve invloed heeft op de verkiezingsopkomst.

De zetels in de Kamer worden verdeeld op basis van kieskringen. Het aantal is afhankelijk van het aantal inwoners in een kieskring (D'Hondt, 2019). In het totaal zijn er 11 kieskringen waarvan Luxemburg de kleinste is met 4 te verdelen zetels en Antwerpen de grootste met 24 te verdelen zetels (D'Hondt, 2019). De kieskringen vallen voor het kiezen van de Kamer samen

met de provinciegrenzen. Er zijn 150 zetels te verdelen: 87 hiervan komen uit Vlaamse provincies, 48 uit Waalse provincies en 15 uit Brussel (D'Hondt, 2019). In 2012 veranderden de kieskringen naar aanleiding van de 6de staatshervorming. De voormalige kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde werd gesplitst in een kieskring Vlaams-Brabant en een nieuwe kieskring. De 19 Brusselse gemeenten vormden na de staatshervorming samen deze nieuwe kieskring, Brussel-Hoofdstad (Vlaams Parlement, 2019).

Het kiessysteem werd na de verkiezingen van mei 2019 ondemocratisch genoemd door George-Louis Bouchez. Hij behaalde een groot aantal voorkeursstemmen, maar werd niet verkozen. Dit toont een typerend aspect van het systeem aan, namelijk de evenredige vertegenwoordiging (Fiers, 2009). Kiezers brengen bij verkiezingen hun stem uit en kunnen dit op twee verschillende manieren gaan doen. De kiezer kan een lijststem of een voorkeursstem uit te brengen (François, 2019). Met een lijststem geeft de kiezer aan akkoord te gaan met de door de partij opgestelde volgorde. Een voorkeursstem geeft de kiezer de kans om op een specifieke vertegenwoordiger te stemmen (François, 2019). Bij lijfstemmen is er sprake van een devolutieve werking. Dit houdt in dat de stemmen die aan de lijst gegeven werden, toegekend worden aan de kandidaten in de volgorde dat deze op de lijst staan. De eerste kandidaat op de lijst krijgt daarbij het aantal stemmen die nodig zijn om verkozen te worden. Het overschot van de lijststemmen gaat naar de tweede kandidaat tot die verkozen is en dit tot alle lijststemmen opgebruikt zijn (François, 2019).

2.2 Kiesstelsel Verenigd Koninkrijk

Het politieke systeem in het Verenigd Koninkrijk wijkt af van het Belgische systeem. België werkt met een systeem van evenredige vertegenwoordiging terwijl het Verenigd Koninkrijk een meerderheidsstelsel, dat *First Past The Post* wordt genoemd, gebruikt (Fiers, 2009). In dit deel wordt dieper ingegaan op de geschiedenis van het politieke systeem van het Verenigd Koninkrijk.

2.2.1 Geschiedenis

2.2.1.1 Verenigd Koninkrijk voor 1945

Het Verenigd Koninkrijk bestaat op heden uit Engeland, Schotland, Wales en Noord-Ierland, maar het was niet altijd zo verenigd. In 1707 werden de *Acts of Union* samengevoegd en vormden Engeland; waar toen ook Wales bij behoorde; en Schotland samen het Koninkrijk Groot-Brittannië (Lauderdale, 2015). In 1801 voegde ook Ierland zich bij Engeland en Schotland om zo samen het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Ierland te vormen. Deze samensmelting betekende dat de verschillende parlementen ontbonden werden om samen één nieuw parlement te vormen (Lauderdale, 2015). In 1922 volgde er de Ierse onafhankelijkheid na jaren van oorlog tussen de IRA en de Britten. Het katholieke deel van Ierland scheurde zich af van het Verenigd Koninkrijk. De protestante Ieren bleven deel uitmaken van het Verenigd Koninkrijk. Dit deel werd vanaf toen Noord-Ierland genoemd (Townshend, 2013).

In het Verenigd Koninkrijk zijn er op heden twee dominerende partijen, namelijk Labour Party en de Conservative Party (Mayne, 1999). Deze twee partijen stammen voort uit twee partijen die voor de 19de eeuw het politieke landschap domineerden, namelijk de Whigs & Tories (Lauderdale, 2015). Deze partijen geven duidelijk weer hoe het land toen verdeeld was op zowel economisch als niet-economisch gebied (Stasavage, 2007). De Whigs en de Tories werden in 1900 vervoegd door een derde partij namelijk Labour (Lauderdale, 2015). In het midden van de 19de eeuw werd de Whig Party omgevormd tot wat nu de Liberal Party is. De Tories ondergingen in dezelfde periode een naamsverandering en werden de Conservative Party (Lauderdale, 2015).

2.2.1.2 Verenigd Koninkrijk na 1945

Na de Tweede Wereldoorlog veranderde het politieke landschap in het Verenigd Koninkrijk. Winston Churchill verloor de verkiezingen in 1945 waardoor Labour opnieuw aan de macht kwam. Bij alle verkiezingen tussen 1945 en 1970 behaalden de Conservative Party en Labour Party tussen de 88 en 98% van alle stemmen (Lauderdale, 2015). Deze twee dominante partijen kwamen in 1974 onder druk te staan door een heropleving van de Liberal Party (Lauderdale, 2015).

In 1979 werd de toenmalige Labour regering opgevolgd door een conservatieve regering onder de leiding van Margaret Thatcher. Voor de volgende 18 jaar werd het land door deze partij bestuurd (Mayne, 1999). De Conservatives bleven al deze jaren aan de macht omdat binnen Labour onenigheid ontstaan was. Verschillende partijleden vonden de partijstandpunten te links en vormden daarop een nieuwe partij, namelijk de Social Democratic Party (Lauderdale, 2015). Thatcher werd opgevolgd door John Major, die eerste minister was van 1990 tot 1997 (Mayne, 1999). Tijdens de regeerperiode van Major daalde de populariteit van de Conservative Party. Dit zorgde voor een overtuigende overwinning voor Labour in 1997 (Lauderdale, 2015). Deze overwinning was de start van een bewind onder de partij die duurde van 1997 tot 2010.

Naar aanleiding van de verkiezingen van 2010 werd gedacht dat de Conservatives een klinkende overwinning zouden behalen, maar dit bleek niet het geval (Lauderdale, 2015). De Liberal Democrats wonnen in 2010 meer stemmen dan de Conservative Party, maar was de Conservative Party toch de winnaar. Deze twee partijen besloten een coalitie te vormen en verkregen zo een parlementaire meerderheid (Lauderdale, 2015).

De verkiezingen van 2015 waren een nieuw succes voor de Conservative Party. De partij won de 326 zetels die nodig zijn om een meerderheid te hebben. Dit betekende dat ze, in tegenstelling tot in 2010, geen coalitie moesten aangaan en dus alleen konden besturen (Robinson, 2015). David Cameron werd opnieuw verkozen en kon zijn positie als eerste minister aanhouden. Eén van de beloftes die Cameron tijdens zijn campagne maakte was dat er een referendum zou komen over de eventuele exit van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie (Robinson, 2015). Op 23 juni 2016 werd dit referendum gehouden en werd er gestemd voor het verlaten van de Europese Unie. Deze uitslag betekende eveneens de terugtrekking van David Cameron als eerste minister en partijvoorzitter (Easton, 2016).

2.2.2 Huidig kiesstelsel

2.2.2.1 *First Past The Post*

In het Verenigd Koninkrijk worden de Members of Parliament verkozen aan de hand van een meerderheidsstelsel met een relatieve meerderheid dat *First Past The Post* wordt genoemd (Fiers, 2009). Meer specifiek gaat het om een *single member district plurality system* (Devos,

2016). Dit is een systeem waarbij een kandidaat meer stemmen dient te behalen dan een andere kandidaat om de desbetreffende zetel te krijgen (LeDuc, Niemi, & Norris, 2010).

Het Verenigd Koninkrijk wordt bij verkiezingen opgedeeld in 650 kieskringen die *constituencies* genoemd worden (Fiers, 2009). Om de zetel te winnen, moet een persoon meer stemmen krijgen dan zijn of haar tegenstanders. Alle 650 zetels in het parlement worden betwist en dit betekent dat de partijvoorzitters evenzeer dienen te winnen in hun district om eerste minister te kunnen worden (Lebentz & Fielder, 2019). De kieskring waarin de voorzitter van het Lagerhuis wordt verkozen houdt geen verkiezingen omdat deze persoon geacht wordt neutraal te zijn (Fiers, 2009). In bepaalde kieskringen wordt altijd op dezelfde partij gestemd. De zetel van de kieskring Hemsworth in West Yorkshire gaat zo al sinds 1918 naar Labour (Lebentz & Fielder, 2019). Bij verkiezingen draait het om het winnen van één van de 40 kieskringen waar het verschil tussen Labour en de Conservative Party klein is (Lebentz & Fielder, 2019).

Het FPTP systeem kent zowel voor-als nadelen. Een eerste voordeel is dat er per kieskring slechts één Member of Parliament verkozen wordt, waardoor kiezers zich meer verbonden voelen met de verkozenen (Buchan, 2018). Duverger formuleerde de hypothese dat bij meerderheidssystemen waarbij er slechts één winnaar is, dit vaker leidt tot minder omvangrijke partijssystemen of tot partijssystemen waarin het aantal politieke partijen dat effectief vertegenwoordigd is, significant kleiner is dan het aantal opkomende partijen (Devos, 2016). Dit zorgt ervoor dat er op die manier één partij naar voor komt die gaat regeren (Fiers, 2009). In de geschiedenis was dit, behalve bij de verkiezingen van 2010, steeds het geval. Het systeem zorgt bovendien voor een coherente oppositie. Minder partijen zetelen in het parlement wat voor een minder verdeelde oppositie zorgt (Fiers, 2009).

Het grootste nadeel verbonden aan FPTP is dat veel stemmen verloren gaan (Buchan, 2018). De stemmen voor de kandidaat die uiteindelijk verliest tellen niet mee. De stemmen die aan de winnaar worden toegekend nadat die al genoeg stemmen verzamelde voor de overwinning, tellen ook voor “niets” mee (Buchan, 2018). Een volgend nadeel is dat er geen meerderheid nodig is om verkozen te worden. Er wordt met andere woorden een systeem van pluraliteit toegepast. Dit betekent dat een kandidaat meer stemmen nodig heeft dan zijn tegenstander om

de overwinning binnen te halen. Zo kan een kandidaat van Labour verkozen worden terwijl twee kandidaten van de Conservative Party meer stemmen behaalden en de bevolking dus eigenlijk een rechtser kandidaat verkoos (Buchan, 2018). FPTP maakt het voor kleine partijen penibel om zichzelf vertegenwoordigd te zien in het parlement (Fiers, 2009). Het systeem is daarenboven bijzonder nadelig voor vrouwen en politici van allochtone afkomst. Slechts bij een aantal partijen is één vierde van de kandidaten vrouw (Fiers, 2009). De partijen kiezen niet vaak voor kandidaten van allochtone afkomst omdat ze een zo aantrekkelijk mogelijke lijst voor de kiezers willen opstellen met het oog op *ticket balancing*. De selectie van een kandidaat van allochtone afkomst kan niet bij de volledige achterban in goede aarden vallen.

Het systeem werkt met een relatieve meerderheid wat ervoor zorgt dat de legitimiteit van het kiesstelsel vaak in vraag gesteld wordt. Een aanpassing naar een systeem met absolute meerderheid zou de legitimiteit ten goede komen. In de praktijk haalt de winnaar meestal zowel de absolute als relatieve meerderheid. De verkiezingen van 2005 waren een dieptepunt op het vlak van behaalde absolute meerderheden. Slechts 207 van de 646 kandidaten behaalden een absolute meerderheid (Fiers, 2009). Een verklaring hiervoor kan gevonden worden in de opkomst van kleinere partijen en de dalende partijtrouw van de Britten. Labour en de Conservative Party haalden bij de verkiezingen in 2005 slecht 67,5% van alle stemmen (Fiers, 2009).

2.2.2.2 *By-elections*

Het Britse kiesstelsel wordt naast FPTP eveneens gekenmerkt door tussentijdse verkiezingen (Fiers, 2009). Deze verkiezingen worden georganiseerd wanneer een MP sterft, op pensioen gaat, failliet verklaard wordt, zijn functie niet meer kan uitoefenen door ziekte of veroordeeld is voor een misdaad (UK Parliament, 2019). Wanneer één van voorgaande zaken in België voorvalt, dan wordt er beroep gedaan op een reservelijst om een opvolger aan te duiden (Fiers, 2009). Vroeger was er bij de tussentijdse verkiezingen zelden sprake van een strijd om de vrijgekomen zetel. De partij die volgens de eerste verkiezingen recht had op de zetel stelde zelf een opvolger op. De concurrerende partij koos ervoor om geen kandidaat op te stellen (Fiers, 2009).

Deze tussentijdse verkiezingen hebben in tegenstelling tot vroeger aan belang gewonnen. Ze worden steeds meer gebruikt als een manier om de populariteit van een partij te gaan meten (Fiers, 2009). Als de regeringspartij na een tussentijdse verkiezing zetels verliest, dan betekent dit dat hun meerderheid verkleint en dat hun populariteit zo onder druk komt te staan (Fiers, 2009).

2.2.2.3 Kieskringen

In het Verenigd Koninkrijk wordt gestemd door de kiezers te gaan indelen in kieskringen. De kieskringen worden opgedeeld in kringen die ongeveer hetzelfde aantal inwoners hebben. In de realiteit zijn er toch enkele grote verschillen merkbaar tussen de verschillende kieskringen (Fiers, 2009). Het kleinste kiesdistrict telde in 2005, 21 346 inwoners terwijl het grootste district er 108 253 telde. Per kieskring wordt ernaar gestreefd om 70.000 inwoners te hebben per zetel die verdeeld moet worden (McDonald, 2020). Dit quotum wordt berekend door het aantal ingeschreven kiezers te delen door het aantal te verdelen zetels. Binnen de kieskringen zijn er regionale verschillen. De kieskringen in Schotland en Wales zijn kleiner dan deze in Engeland. Dit betekent dat er per capita meer Schotse en Welshe dan Engelse Members of Parliament zijn (Fiers, 2009). Dit ontstond omdat de Schotten en de Welsh een Engelse dominantie in het Lagerhuis vreesden (Fiers, 2009).

Een hertekening van kieskringen komt er steeds na een beoordeling door de Boundary Commission (McDonald, 2020). Zowel Engeland, Schotland, Wales en Noord-Ierland hebben hun eigen Boundary Commission (Fiers, 2009). Deze permanente commissie bekijkt om de vijf jaar de kieskringen en geeft advies over waar de kieskringen aangepast kunnen worden. De verandering van een kieskring kan er onder andere komen door een wijziging van het bevolkingsaantal (McDonald, 2020). Het hervormen van een kieskring is van belang om elke stem evenveel waarde te geven. De stem van een inwoner uit een landelijk gebied in Wales moet evenveel invloed uitoefenen dan een stem van een inwoner uit Londen (McDonald, 2020).

2.2.2.4 Marginal versus safe seats

Het verschil tussen *marginal* en *safe seats* is van belang bij de selectie van kandidaten. Een *safe seat* is een zetel in een kiesdistrict waar de partij een grote meerderheid heeft. De partij hoeft zich hier geen zorgen te maken over het eventueel verliezen van deze zetel (Fiers, 2009). Bij een

marginal seat heeft de partij maar weinig marge tegenover haar tegenstanders en is de kans groot dat de partij deze zetel verliest bij de volgende verkiezingen.

Na de verkiezingen van 2019 bleek dat 67 zetels gewonnen werden met een marge van slechts 5% of minder (McInnes, 2020). Het aantal *safe seats* nam ook licht toe: 37 zetels werden gewonnen met een verschil van meer dan 50%. Over heel het Verenigd Koninkrijk werden 141 zetels van de 650 gewonnen met een verschil kleiner dan 10 procentpunt. Het grote aandeel van de *marginal seats* toont aan dat de kandidatenselectie van belang kan zijn wanneer het gaat om het winnen of verliezen van een zetel.

2.2.3 Hervorming kiesstelsel

“*The UK’s first-past-the-post (FPTP) parliamentary election system is broken and outdated and can no longer be relied upon to keep out extreme elements and encourage moderate, consensual politics*” (Walker, 2019, p. 1). Het FPTP systeem ligt onder druk in het Verenigd Koninkrijk. Critici omschrijven het systeem als ondemocratisch en disproportioneel (Dunleavy & Margetts, 2005).

Het hervormen van het kiesstelsel staat al jaren op de politieke agenda. Op 5 mei 2011 werd een referendum gehouden over hoe de Members of Parliament in de toekomst verkozen dienden te worden (Hawkins, 2011). Vanuit de Liberal Democrats kwam het voorstel om in plaats van het FPTP systeem te gaan werken met een *Alternative Vote System* (Hawkins, 2011). Met het dit nieuwe systeem plaatst de kiezer nummers bij de kandidaten. Zo wordt het nummer 1 naast de favoriete kandidaat geplaatst, het nummer twee naast de tweede favoriete kandidaat... (Mulholland, 2011). Wanneer meer dan de helft van de kiezers dezelfde kandidaat als favoriet gekozen hebben, dan wordt deze kandidaat verkozen. Wanneer geen enkele kandidaat meer dan 50% van de stemmen heeft dan worden de stemmen toegewezen aan de andere kandidaten (Mulholland, 2011). Dit systeem heeft als voordeel dat geen stemmen verloren gaan zoals bij FPTP wel het geval is. Kiezers krijgen op deze manier het gevoel dat hun stem echt meetelt (Mulholland, 2011). Het voorstel om over te gaan naar een *Alternative Vote System* werd met 67.9% weggestemd (Hawkins, 2011).

Een hervorming naar een ander kiessysteem is eveneens in 2020 nog niet van de agenda verdwenen. Van alle kiezers heeft slechts 2% het gevoel dat hun stem echt een verschil maakt (Wayne, 2020). De Electoral Reform Society is een onafhankelijke organisatie die ervoor strijdt om het land democratischer te maken en om de belangen van de kiezers beter te vertegenwoordigen. Uit de site van de Electoral Reform Society blijkt dat 22 miljoen stemmen verloren zijn gegaan bij de verkiezingen in 2017. Er komen te vaak MP's in het parlement die niet gesteund worden door de bevolking van de kieskring waar ze voor uitkomen (Electoral Reform Society, s.d). De Electoral Reform Society ziet het kiesstelsel in het Verenigd Koninkrijk het liefste evolueren naar een *Single Transferable Vote System*. Dit systeem van evenredige vertegenwoordiging wordt momenteel al gebruikt bij verkiezingen voor de Northern Ireland Assembly en voor gemeenteraadsverkiezingen in Schotland (Dunleavy, Park, & Taylor, 2018). Kiezers kunnen aan de hand van dit systeem aangeven wat met hun stem moet gebeuren wanneer de kandidaat van hun voorkeur niet verkozen wordt (Dunleavy et al., 2018). Dit systeem heeft het voordeel dat kiezers een onafhankelijk kandidaat kunnen verkiezen (Electoral Reform Society, s.d). Bij het FPTP systeem betekent stemmen op een onafhankelijke kandidaat, zoals eerder werd aangehaald, vaak een verloren stem (Dunleavy et al., 2018).

2.2.4 Disproportionaliteit

Het FPTP systeem wordt door critici en burgers meermaals omschreven als een systeem dat disproportionaliteit in de hand werkt (Dunleavy & Gilson, 2010). De ontevredenheid van burgers uitte zich in 2010 in een grotere steun voor de kleinere partijen (Dunleavy & Gilson, 2010).

Een eerste verklarende factor voor de disproportionaliteit is de geografische spreiding (Fiers, 2009). Wanneer een partij in een aantal kiesdistricten een slechte score behaalt dan betekent dit dat de partij in deze districten niet als winnaar uit de bus komt. Als een partij in een meer geconcentreerd gebied slechte scores behaalt, kan het wel nog goed scoren in andere districten. Een tweede verklarende factor voor de disproportionaliteit is de manier waarop de kieskringen ingedeeld zijn.

Zowel Labour als de Conservatives halen voordelen uit het huidige systeem (Johnston, Pattie, Dorling, & Rossiter, 2001). De twee grootste partijen in het Verenigd Koninkrijk hebben elk kieskringen en regio's waar ze bijna zeker zijn van een zetel, de zogenaamde *safe seats* (Dunleavy & Gilson, 2010). De kleinere partijen zoals Liberal Democrats en UKIP worden door het systeem benadeeld (Dunleavy & Gilson, 2010). Zo behaalde UKIP bij de verkiezingen van 2015, 3.88 miljoen stemmen ofwel 12,6% van alle stemmen (McInnes, 2017). Dit resulteerde in slechts één zetel in het parlement omdat de stemmen uit verschillende kieskringen kwamen en verspreid waren (McInnes, 2017). Kleinere partijen behalen een aanzienlijk aantal stemmen maar dit wordt vervolgens niet vertegenwoordigd door het aantal leden in het parlement (Johnston et al., 2001).

2.3 Tabel kenmerken kiesstelsels

Er kunnen drie belangrijke kenmerken aan kiesstelsels onderscheiden worden. Menocal (2011) omschreef deze kenmerken als volgt:

- I. De electorale formule (meerderheidssysteem, proportioneel systeem, gemengd of een ander systeem)
 - II. De stemmingsstructuur (of een kiezer voor één kandidaat of voor een partij stemt; maakt de kiezer één keuze of kan hij meerdere voorkeuren aanduiden)
 - III. De *district magnitude* (het aantal vertegenwoordigers dat een bepaald district kiest)
- Een bijkomend gewichtig aspect dat wordt opgenomen is de omvang van de kieskringen.

Land	District magnitude	Stemmingsstructuur	Electorale formule	Omvang kieskring
België	Hangt af van het aantal inwoners in de kieskring	Lijststem & voorkeursstem	Proportioneel kiesstelsel (evenredige vertegenwoordiging)	Verschildt over heel België
Verenigd Koninkrijk	1 iemand per kieskring (650 districten)	Kiezers duiden de kandidaat aan die hun voorkeur krijgt	Pluraliteitssysteem (Single member district plurality system) (First Past the Post)	Ongeveer 70.000 inwoners per kieskring

Tabel 1

3. Theoretisch kader

Binnen het theoretische kader wordt eerst dieper ingegaan op een deel van de reeds beschikbare literatuur omtrent het onderwerp van kandidatenselectie. Vervolgens wordt ingegaan op de selectieprocedure en op de verschillen tussen partijen in België en het Verenigd Koninkrijk. Om dit deel af te sluiten worden zowel de onderzoeksvraag als de hypothesen geformuleerd.

3.1 Literatuurstudie

Het onderwerp van kandidatenselectie wordt door onderzoekers vaak vermeden. Het proces van kandidatenselectie wordt omschreven als *the secret garden of politics* (Gallagher & Marsh, 1988). Toch zijn er verschillende werken te vinden die relevant zijn voor deze masterproef. Veel onderzoeken vergelijken verschillende landen met elkaar. Een echt recent comparatief onderzoek, waar ingegaan wordt op de invloed van het kiesstelsel op kandidatenselectie, tussen België en het Verenigd Koninkrijk ontbreekt echter nog.

Een eerste gewichtig comparatief werk over kandidatenselectie is *The Secret Garden of Politics* door Gallagher & Marsh (1988). Dit boek wordt binnen het onderzoek naar kandidatenselectie nog steeds als een standaardwerk beschouwd. Het boek is gebaseerd op een workshop die in 1985 in Barcelona georganiseerd werd als deel van het Europese consortium voor politiek onderzoek.

De auteurs duiden verschillende factoren aan die het selectieproces mee vormgeven. Partijen in hetzelfde land variëren op verschillende vlakken zoals kandidatenselectie, locus van controle, de invloed van partijleden op het proces en de kwaliteiten van de kandidaten (Gallagher & Marsh, 1988). Om deze verschillen te verklaren wordt ingegaan op de wettelijke bepalingen, overheidsorganisatie, kiessysteem, politieke cultuur en de aard van de partij (Gallagher & Marsh, 1988). Vooral van het kiessysteem wordt verwacht dat het een grote invloed uitoefent op kandidatenselectie en de politieke situatie in een land. Czudnowski (1975) zei hierover het volgende:

“Party selection seems to be closely related to the electoral system. When a candidate has to be elected by a local or a regional constituency, he will tend to be selected by the local or regional

party organization. In large multi-member constituencies, with proportional assignment of seats from party lists, including national party lists, central party organizations have a far greater influence, if not a monopoly, on candidate selection” (p. 221).

Verschillende zaken zijn van belang bij het bespreken van het selectieproces. Epstein (1980) gaf aan dat een grote mate van centralisatie bij het selectieproces vaker voorkomt bij een systeem van evenredige vertegenwoordiging omdat meer kiesdistricten betrokken zijn. Een andere gewichtige factor is de politieke cultuur. Zo zal de mate van centralisatie laag zijn in landen met een sterke lokale politieke cultuur en kunnen de partijleden inspraak eisen in landen waar er veel nadruk gelegd wordt op de voordelen van participatie (Gallagher & Marsh, 1988). Een laatste belangrijke factor die invloed uitoefent op het selectieproces is de aard van de partij. Seligman (1967) rapporteerde dat partijen die het selectieproces centraliseren, expliciete ideologieën hebben en dat hier sprake is van een sterke bureaucratie. Hij concludeerde dat partijen die permanent in de oppositie zetelen, kandidaten kiezen die op ideologisch vlak bij de partij passen. Partijen die verwachten mee te regeren, zullen eerder een kandidaat selecteren die de nodige vaardigheden heeft om te regeren (Seligman, 1967).

In het boek wordt voor verschillende landen dieper ingegaan op de kandidatenselectie. Gallagher & Marsh (1988) kwamen voor België tot de conclusie dat het kiessysteem een grote invloed heeft op de kandidatenselectie. Het ordenen van de kandidaten op de lijsten is van groot belang omdat kiezers slechts beslissen over het aantal zetels dat een partij krijgt, niet over wie ze zal invullen. De partijen beslissen dus zelf wie deze zetels krijgt (Gallagher & Marsh, 1988). De Britse partijen hebben volgens de auteurs de reputatie om sterk gecentraliseerd te zijn, maar ze maken wel gebruik van een gedecentraliseerd selectieproces. Personen die als MP verkozen willen worden, dienen eerst door een lokale partijafdeling geselecteerd worden. Het selectieproces wordt met andere woorden gecontroleerd door het lokale selectoraat (Gallagher & Marsh, 1988). Alhoewel de macht bij de lokale afdelingen ligt, is er sprake van interactie tussen het lokale en het centrale niveau. (Gallagher & Marsh, 1988).

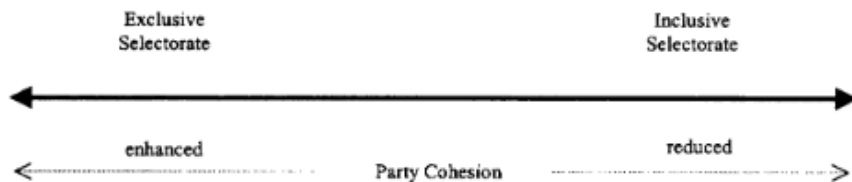
Een tweede beduidend werk is *Passages to Power* van Pippa Norris (1997), wat de focus legt op het gehele selectieproces. In de inleiding wordt verwezen naar het belang van de selectie van de

juiste kandidaten omdat deze kandidaten mee de toekomst van het land bepalen (Norris, 1997). Het boek van Norris is opgesteld door middel van een contextuele analyse van de selectieprocedures bij partijen in een land en door elite-interviews bij parlementaire kandidaten. Het *supply & demand model* vormt de basis voor de analyses die in het boek gemaakt worden. Landen zoals het Verenigd Koninkrijk, Nederland en de Verenigde Staten worden vergeleken op basis van het selectieproces van de grootste partijen. In het hoofdstuk over het Verenigd Koninkrijk wordt aan de hand van het *supply & demand model* gekeken naar belangrijke factoren bij de selectie zoals geslacht, opleiding en motivatie. De conclusie van het boek maakt een vergelijking tussen de selectieprocessen voor kandidaten voor het Europees Parlement. De data hiervoor kwam van een European Candidate Study bij 1233 kandidaten voor het Europees Parlement. Norris haalt in de conclusie het belang van het kiessysteem aan als een barrière bij kandidatenselectie voor vrouwen. Volgens het onderzoek zijn er drie factoren die de vertegenwoordiging van vrouwen tegenhouden namelijk de structuur van de ballotage, de omvang van de districten en de graad van de proportionaliteit (Norris, 1997). Eerder onderzoek door Norris (1996) toont aan dat de omvang van de districten de meest doorslaggevende factor is. Een andere factor die invloed heeft op kandidatenselectie is het partijsysteem en het niveau van partijcompetitie in een land (Norris, 1997). Norris gaf aan dat centrumlinkse partijen vaker vrouwen selecteren als kandidaat. Linkse partijen hebben vaker een meer egalitaire ideologie die minderheden een kans geeft (Norris, 1997).

Het werk van Hazan & Rahat (2001) is enigszins actueler dan de bovenstaande werken. Dit werk vormt de basis voor veel internationale vergelijkende studies omtrent het onderwerp van kandidatenselectie. Het onderzoek wordt opgebouwd aan de hand van de verkiezingen van 1996 in Israël. De auteurs stelden een raamwerk op dat gebruikt kan worden voor comparatief onderzoek. Het raamwerk werd opgebouwd aan de hand van vier vragen:

- I. Wie kan geselecteerd worden?
- II. Wie selecteert de kandidaten?
- III. Waar worden de kandidaten geselecteerd?
- IV. Hoe worden de kandidaten genomineerd?

Naast bovenstaande vragen, wordt er ingegaan op de gevolgen van de democratisering van het selectieproces. Wanneer het proces gedemocratiseerd wordt, kan de vraag gesteld worden of de partijleiding nog wel invloed kan uitoefenen op dit proces (Hazan & Rahat, 2001). Als het proces niet gecontroleerd wordt kan dit leiden tot instabiliteit binnen de partijen en binnen de regering. De democratisering kan ervoor zorgen dat de macht van de zittende leden vergroot wordt, dat de representativiteit van de lijsten daalt en dat het aantal conflicten binnen de partij toeneemt (Hazan & Rahat, 2001). Onderstaande figuur toont aan dat partijen die met een exclusiever selectoraat werken, een verhoogde partijcohesie hebben. Het omgekeerde geldt voor partijen met een eerder inclusief selectoraat.

Figuur 1 - (Hazan & Rahat, 2001)

De auteurs concludeerden dat doorheen de jaren meer partijen het selectieproces inclusiever gemaakt hebben. De trend van democratisering was zichtbaar in 8 landen waaronder ook in het Verenigd Koninkrijk. Enkele risico's die verbonden zijn aan democratisering zijn het tijdelijke lidmaatschap van leden, financiële afhankelijkheid, ideologische verschillen, regeringsinstabiliteit en verlies van controle van de partijleiding (Hazan & Rahat, 2001).

Een vierde werk van betekenis is dat van Hazan en Voerman uit 2006. De auteurs publiceerden een paper die onderzoekt in welke mate er een connectie is tussen een kiessysteem en de kandidatenselectie. Het werk door Hazan en Voerman legt de focus op de selectiemethoden in Nederland. Op het moment van het onderzoek werd in Nederland gedebatteerd over veranderingen in het kiesstelsel.

Wanneer het kiesstelsel aangepast wordt dan zal dit implicaties hebben voor de selectie van kandidaten. Dit betekent in veel gevallen dat partijen de interne selectieprocedures moeten aanpassen (Hazan & Voerman, 2006). De auteurs argumenteren dat verschillende kiessystemen

er voor zorgen dat er verschillende types kandidaten geselecteerd worden. Een belangrijke opmerking wordt door de auteurs gemaakt. Decentralisering & inclusiviteit en centralisering & exclusiviteit mogen niet als hetzelfde beschouwd worden. Zo kan bij decentralisering de controle overgaan van een nationale oligarchie naar een lokale oligarchie. Een ander voorbeeld is wanneer het selectoraat gedecentraliseerd wordt van een nationale partijconferentie naar verschillende lokale comités die uit een dozijn leden bestaan. Het proces wordt exclusiever in plaats van inclusiever (Hazan & Voerman, 2006).

De selectie van kandidaten gebeurt volledig binnen de muren van de partij. Dit betekent dat er binnen partijen in één land verschillen zijn in de selectiemethoden. Er zijn ook verschillen die betrekking hebben op de decentralisering en inclusiviteit. Toch kan aangenomen worden dat de verschillen tussen de partijen beperkt blijven en hier zijn twee redenen voor namelijk dat partijen elkaar gaan imiteren en het kiessysteem dat een rol speelt (Hazan & Voerman, 2006).

Hazan & Voerman lijsten zes redenen op waarom partijen evolueren naar inclusievere selectoraten:

- I. Er moeten leden aangetrokken worden die de partijbasis versterken.
- II. Partijleden zijn minder bereid om blinde aanhangers van de partij te zijn. Ze krijgen meer interesse in het beleid van de partij en in de kandidatenselectie.
- III. De aard van de partij evolueert. De focus ligt minder op ideologie en meer op inclusiviteit.
- IV. Partijen willen ondervertegenwoordigde belangen mobiliseren door de kiezers toe te staan deel te nemen aan de selectie van kandidaten.
- V. De partij wilt haar imago en legitimiteit verbeteren.
- VI. Wanneer een partij een sterk verlies geleden heeft, zal ze aanpassingen doorvoeren om zo bij de volgende verkiezingen sterker te staan

Op het vlak van decentralisatie worden enkele verbanden gelegd tussen het kiessysteem en de mate van decentralisatie. Bij *single-member district plurality systems* wordt meestal gebruik gemaakt van gedecentraliseerde methodes. *Multi-member districts* maken dan weer vaker gebruik van gecentraliseerde methodes. Hier kan de link met federalisme gelegd worden.

Landen die geïnclassificeerd worden als federaal land, maken vaker gebruik van gedecentraliseerde selectiemethoden. Er kan een verband gevonden worden tussen de omvang van de partij en mate van decentralisatie in het selectieproces. Grote partijen passen meer gecentraliseerde methoden toe dan kleine partijen (Hazan & Voerman, 2006).

Hazan & Voerman (2006) concludeerden dat kiessystemen op het nationale niveau en selectiemethoden op het niveau van de partijen elkaar beïnvloeden. Het kiesstelsel bepaalt en beperkt het keuzemenu van de partijen met betrekking tot de selectie van de kandidaten. Wanneer een land beslist om zijn kiesstelsel te hervormen, dan zal dit gevolgen hebben voor de selectiemethoden van partijen.

Een laatste aanmerkelijk werk is dat van Menocal (2011). Dit onderzoek haalt verschillende factoren aan waar het kiesstelsel invloed op uitoefent. Het kiesstelsel heeft niet enkel een invloed op de selectie van kandidaten, maar eveneens op andere zaken zoals de dynamiek en dimensies van de overheid (Menocal, 2011). Bij verkiezingen waar gewerkt wordt met gesloten lijsten, hebben de partijleiders veel macht omdat zij beslissen over de volgorde van de lijst. Wanneer met zo'n systeem gewerkt wordt kan vastgesteld worden dat parlementairen zich verantwoordelijk voelen tegenover de partijleiding in plaats van tegenover de kiezer (Menocal, 2011).

Het eerste aspect waar een kiesstelsel invloed op heeft is op de effectiviteit van de overheid. In verschillende bronnen wordt geargumenteed dat hoe meer gefragmenteerd een politiek systeem is, hoe minder efficiënt dit is. Hier kan de link gelegd worden met het kiesstelsel want of een overheid efficiënt kan regeren hangt af van hoe snel een regering met meerderheid gevormd kan worden (Reynolds, Reilly, & Ellis, 2005). Een pluraliteitssysteem wordt als efficiënter beschouwd dan een systeem van evenredige vertegenwoordiging (Menocal, 2011). Onderzoek heeft aangetoond dat hoe meer het kiessysteem de focus legt op kandidaten, hoe meer interne druk er ontstaat binnen de partij, wat dan weer zorgt voor fragmentatie. Dit staat los van het feit of er sprake is van een pluraliteitssysteem of een systeem van evenredige vertegenwoordiging. Het is daarenboven van belang om rekening te houden met de context wanneer de effectiviteit van de overheid in verband gebracht wordt met het kiesstelsel (Menocal, 2011).

Het tweede aspect waar een kiesstelsel invloed op uitoefent is op geweld en conflict. Er zijn twee groepen van wetenschappers die hier elk een aparte kijk op hebben. De ene groep argumenteert dat er bepaalde graad van proportionaliteit nodig is om etnisch diverse groepen te vertegenwoordigen. De andere groep argumenteert dat systemen van evenredige vertegenwoordiging eerder geneigd zijn om de breuklijnen van conflicten te verergeren (Menocal, 2011). In een setting waar al veel sociale verschillen zijn, wordt het vormen van een coalitie moeilijk en dit kan uiteindelijk leiden tot polarisatie.

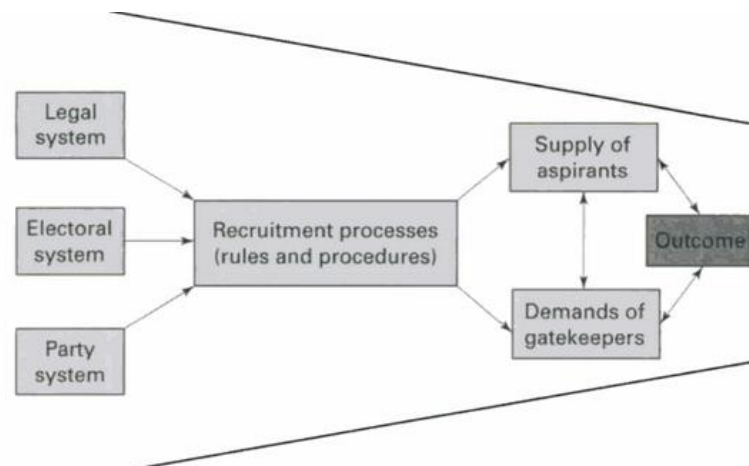
Een derde aspect waar het kiesstelsel een invloed op heeft is op het openbare beleid. Politici zijn rationele actors die herverkiezing nastreven. Wanneer dit nagestreefd wordt, kan de vraag gesteld worden of politici hun eigenbelang of het belang van de partij voorop zetten. De positie die ze hier innemen zal een invloed hebben op hoe politici interageren met kiezers en op hoe ze hiervoor het openbare beleid gebruiken. Een pluraliteitssysteem heeft de neiging om politici aan te sporen aan de eigen reputatie te werken. Bij een systeem van evenredige vertegenwoordiging wordt het imago van de partij als belangrijk beschouwd (Menocal, 2011).

Het vierde en laatste aspect dat aangehaald wordt zijn de electorale wanpraktijken. Een hypothese geformuleerd door Birch (2007) gaf aan dat bij een pluraliteitssysteem meer sprake was van wanpraktijken dan bij een systeem van evenredige vertegenwoordiging (Birch, 2007).

Menocal (2011) formuleert enkele lessen die meegenomen dienen te worden wanneer actoren kiessystemen bestuderen. Belangrijk te onthouden is dat kiessystemen niet los van een bepaalde context gezien mogen worden. Ze maken deel uit van een breder gamma aan instituties en structuren. Een tweede les die meegenomen dient te worden is dat geen enkel kiessysteem perfect is en dat er steeds een afruil is tussen verschillende factoren zoals bijvoorbeeld persoonlijke invloed versus partijcoherentie.

3.2 Selectieprocedure

De kandidatenselectie maakt deel uit van het proces van politieke rekrutering. Pippa Norris stelt in haar werk uit 1997 een conceptueel kader op waarin de belangrijkste stappen in het rekruteringsproces worden weergegeven. Het *model of recruitment* wordt door Norris onderverdeeld in vier secties namelijk de politieke context, het rekruteringsproces, het aanbod van de kandidaten en de vraag van de poortbewakers (Norris, 1997).

Figuur 2 – (Norris, 1997)

3.2.1 Political system

De politieke context wordt door Norris (1997) *structure of opportunities* genoemd. Deze structuur geeft aan wie verkiesbaar is en wie bijgevolg geselecteerd kan worden (Devos, 2016). Binnen de politieke context wordt de onderverdeling tussen 3 factoren gemaakt: het wettelijke systeem, het kiessysteem en het partijsysteem. De wettelijke bepalingen geven te kennen aan welke voorwaarden voldaan moet zijn om zich verkiesbaar te kunnen stellen. In België moet men minstens 18 jaar zijn, ingeschreven zijn het bevolkingsregister, de nationaliteit hebben van een land binnen de EU en niet ontzet zijn uit het kiesrecht (Vlaamse Overheid, 2018).

Het kiessysteem kan zoals eerder aangehaald een invloed hebben op de selectie van kandidaten. Zo kan de omvang van de kieskringen er voor zorgen om een kandidaat te selecteren waarvan ze binnen de partij er volledig van overtuigd zijn dat die kandidaat de overwinning kan binnenhalen. Genderquota zijn ook een voorbeeld van de invloed van het kiessysteem op kandidatenselectie (Devos, 2016). Als laatste oefent het partijsysteem een invloed uit op de selectie. Het aantal partijen en de eventuele opkomst van een nieuwe partij bij de verkiezingen kunnen allebei invloed hebben op de kandidatenselectie.

3.2.2 Recruitment process

Het effectieve rekruteringsproces omvat alle regels en procedures die door de partij worden opgesteld bij de selectie van kandidaten (Devos, 2016). Deze regels en voorwaarden worden vastgelegd in de statuten van de partijen. Ze hebben betrekking op de lijstensamenstelling en op hoe bijvoorbeeld een stemming onder de leden georganiseerd wordt (Norris, 1997).

3.2.3 Supply of aspirants

Onder het aanbod van kandidaten wordt het volgende verstaan: “*The supply of candidates willing to pursue elected office, due to their motivation and political capacity*” (Norris, 1997, p. 1). Met de politieke capaciteit verwijst Norris naar de opleiding, ervaring en connecties van de kandidaten. Deze twee factoren worden in het werk van Steyvers omschreven als basisfactoren die invloed uitoefenen op het mogelijke kandidaatschap van kandidaten (Steyvers, 2002). Er is sprake van een derde factor, namelijk de klassieke sociale achtergrondfactoren, die op zijn beurt invloed uitoefent op de twee basisfactoren. De klassieke sociale factoren zijn een noodzakelijke voorwaarde waarmee bedoeld wordt dat politieke participatie een bepaalde sociale groep aantrekt (Verba, Nie, & Kim, 1978).

3.2.4 Demands of gatekeepers

Het aanbod waarover de kandidaten beschikken heeft een invloed op de vraagzijde, namelijk op de gatekeepers. Deze personen staan in voor de controle van de selectieprocessen en bepalen de selectiecriteria (Norris, 1997). De zogenaamde poortbewakers zijn niet enkel de politieke partijen maar ook financiële donateurs, belangengroepen en media die invloed kunnen hebben op selectiekansen van de kandidaten (Norris, 1997). De criteria die selecteurs belangrijk vinden kunnen erg verschillen van land tot land. Zo wordt in Duitsland verwacht dat de aspiranten doorheen de jaren hard werken voor ze zich kandidaat mogen stellen (Norris, 1997). Ervaring wordt in vele landen gezien als een *conditio sine qua non* voor selectie (Devos, 2016).

3.3 Interne partijdemocratie

De interne partijdemocratie is een beduidend gegeven wanneer de kandidatenselectie besproken wordt. De afstand tussen burgers en partijen neemt sinds het begin van de economische crisis van 2007 toe (Cordero & Simón, 2016). Doorheen heel Europa treden steeds meer populistische

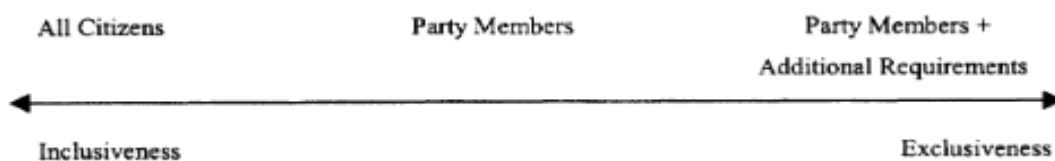
partijen op de voorgrond zoals MoVimento 5 Stelle in Italië en Alternative für Deutschland. De verklaring voor de toenemende populariteit van deze partijen kan gevonden worden in de nood van de bevolking aan een meer representatieve vorm van politiek (Cordero & Coller, 2018).

Het begin van de 21ste eeuw was het moment voor de partijen om meer inclusieve selectiemethoden te gebruiken (Hazan & Rahat, 2001). Deze meer inclusieve en transparante methoden kunnen ervoor zorgen dat de afstand tussen de burger en politiek verkleind wordt en dat er betere verkiezingsresultaten behaald worden (Cordero & Coller, 2018). Het aantal mensen die lid zijn van een politieke partij daalt jaar na jaar (Mair, van Biezen, Bartolini, & Daalder, 2014). De verhoogde democratie en de daarbij komende voorverkiezingen worden door partijen gezien als een manier om het ledenaantal uit te breiden (Cordero & Coller, 2018).

Een andere reden waarom partijen streven naar een hogere interne partijdemocratie is omdat dit de kwaliteit van de kandidaten verhoogt (Cordero & Coller, 2018). De kandidaten die geselecteerd worden vertegenwoordigen de partij en haar standpunten. Bij verkiezingen staan deze kandidaten er voor in om het partijprogramma te promoten en verdedigen (Katz, 2001).

3.4 Wie kan geselecteerd worden?

Uit interviews die door Cordero & Coller (2018) afgenomen werden bij kandidaten, bleek dat de meesten onderaan de ladder begonnen binnen hun partij. Geselecteerd worden als kandidaat was een logisch gevolg van jaren hard werk en inzet binnen de partij (Cordero & Coller, 2018).

Figuur 3 – (Hazan & Rahat, 2001)

Er zijn twee uitersten op bovenstaande as waar het proces van kandidatenselectie op geplaatst kan worden. Het eerste uiterste is inclusief. Elk partijlid heeft hier de kans en mogelijkheid om zich kandidaat te stellen. Het tweede uiterste is exclusief en hier kan niet iedereen zich zomaar

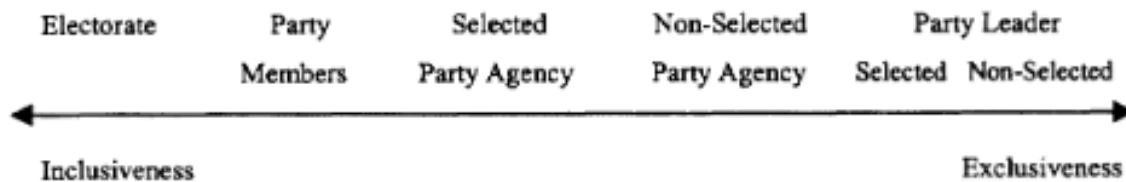
kandidaat stellen. Personen dienen lid te zijn van de partij. Vaak worden naast het lidmaatschap nog andere extra voorwaarden gesteld (Hazan & Rahat, 2001). Een voorbeeld van deze extra voorwaarden is terug te vinden bij de socialistische partij in België in de jaren 70. Een kandidaat diende toen minstens 5 jaar voor de voorverkiezing lid te zijn van de partij, jaarlijks een minimum aantal aankopen gedaan hebben van de socialistische coöperatie, een abonnee zijn van de partijkrant, de kinderen niet naar een katholieke maar een gemeenschapsschool sturen en de kinderen en vrouw moeten ingeschreven zijn in de juiste organisaties (Obler, 1974).

De selectiecriteria voor kandidaten zijn een belangrijk gegeven. Voor partijen is het plaatsen van geschikte kandidaten op hun lijst een cruciale eerste stap naar het winnen van de verkiezingen. De kandidaten die geselecteerd worden moeten namelijk het kiespubliek aanspreken (Devos, 2016). In het werk van Norris wordt aangegeven dat bij aspirant-kandidaten gekeken wordt naar hun “aanbod”. Dit aanbod bestaat uit enerzijds uit hun politieke kapitaal en anderzijds uit hun politieke motivatie (Norris, 1997). In 2002 vulde Steyvers deze twee factoren aan met een derde factor namelijk de klassieke sociale achtergrondfactoren (Steyvers, 2002).

De criteria die gehanteerd worden kunnen in verschillende soorten onderverdeeld worden. Zo kan op basis van objectieve of subjectieve gronden de keuze voor een kandidaat gemaakt worden (Gallagher & Marsh, 1988). Een andere manier die gebruikt wordt om de kandidaten te selecteren is door middel van *ticket balancing* (Devos, 2016). Hierbij gaat een partij een zo evenwichtig mogelijke lijst opstellen die een zo groot mogelijk deel van de kiezers aanspreekt (Devos, 2016). De partij zal rekening houden met een min of meer evenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen, de geografische spreiding, etnische achtergrond, bekendheid... (Welch, Gruhl, Comer, & Rigdon, 2008).

3.5 Wie kiest de kandidaten?

De kandidaten worden gekozen door het selectoraat. De leden van het selectoraat zijn personen binnen de partij die de macht hebben om te beslissen over de selectie van een kandidaat (Kenig, 2009). Hazan en Rahat (2001) stelden dat de leden van het selectoraat, net zoals bij de selectievoorwaarden, op een continuüm geplaatst kunnen worden.

Figuur 4 – (Hazan & Rahat, 2001)

Het ene uiterste geeft aan dat het selectoraat inclusief is. Hier omvat het selectoraat alle mensen die tijdens de verkiezingen stemmen, het electoraat (Hazan & Rahat, 2001). Het andere uiterste geeft een eerder exclusief selectoraat aan waar er sprake is van slechts één beslissingsnemer (Hazan & Rahat, 2001).

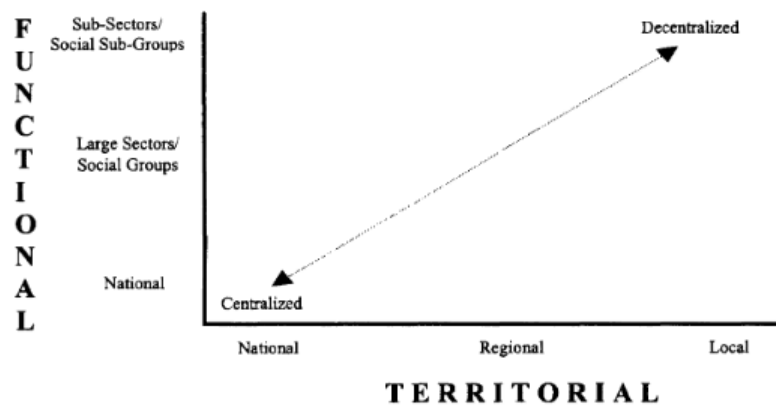
Tussen de twee extremen kunnen nog verschillende vormen teruggevonden worden. Zo worden Europese voorverkiezingen binnen een partij tussen het inclusieve uiteinde en het midden geplaatst. Aan het eerder exclusieve uiteinde kunnen comités die instaan voor de nominatie teruggevonden worden (Hazan & Voerman, 2006).

Elk van deze categorieën kan nog onderverdeeld worden in subcategorieën (Hazan & Rahat, 2001). De eerste subcategorie die onder het inclusieve selectoraat valt, is die van de partijleden. Zo kunnen de voorverkiezingen bij de Amerikaanse verkiezingen onder de noemer van het electoraat geplaatst worden (Hazan & Rahat, 2001). In de Verenigde Staten wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van een *blanket primary*. Dit houdt in dat geregistreerde kiezers bij een voorverkiezing voor meerdere kandidaten van beide partijen kunnen kiezen. Deze twee vormen kunnen allebei aan de inclusieve kant van het continuüm geplaatst worden. De kiezers in de Verenigde Staten kunnen eveneens deelnemen aan *closed primaries*. Hierbij kunnen alleen geregistreerde kiezers hun stem uitbrengen (Hazan & Rahat, 2001). Dit soort voorverkiezing

wordt dan weer bij het exclusieve deel op het continuüm geplaatst. Amerikaanse voorverkiezingen kunnen dus, afhankelijk van het type, op verschillende plaatsen op het continuüm teruggevonden worden (LeDuc et al., 2010).

3.6 Waar?

Met de term “waar” wordt verwezen naar de mate van decentralisering in de selectieprocedure (Devos, 2016). Wanneer kandidaten gekozen worden door een uitsluitend nationaal selectoraat dan is er sprake van een centrale selectieprocedure (LeDuc et al., 2010). De decentralisatie kan zowel territoriaal als functioneel zijn. Deze twee vormen van decentralisatie worden door Hazan & Rahat (2001) omschreven als democratisering van het selectieproces.

Figuur 5 – (Hazan & Rahat, 2001)

Bij territoriale decentralisatie wordt de vraag gesteld of de kandidatenselectie een bevoegdheid is van ofwel een regionale of een federale afdeling (Hazan & Rahat, 2001). Een voorbeeld van territoriale decentralisatie kan gevonden worden wanneer een lokaal selectoraat een lokale kandidaat nomineert voor een functie (LeDuc et al., 2010).

Functionele decentralisatie verwijst naar de vertegenwoordiging van bepaalde groepen uit de samenleving zoals vrouwen, vakbonden en minderheidsgroepen (Hazan & Rahat, 2001). Voor België is een voorbeeld van functionele decentralisatie te vinden bij de toenmalige Christelijke Volkspartij. Door de partij werd beslist dat in bepaalde kiesdistricten in Brussel de Nederlandstalige en Franstalige kandidaten elkaar zouden afwisselen op de lijst (Obler, 1974).

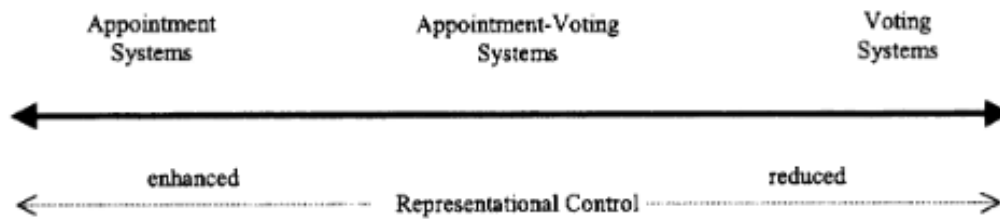
Andere vormen van functionele decentralisatie zijn het opleggen van vrijwillige quota door de partij, een systeem van gereserveerde plaatsen op de lijst en het opstellen van districten op basis van sociale klassen (Hazan & Voerman, 2006)

De mate van decentralisatie kan niet los gezien worden van het politieke en kiessysteem, de partijgrootte en regionale verschillen (Epstein, 1980; Matthews, 1984). De selectie van kandidaten in een land waar sprake is van slechts één nationaal district is een relatief eenvoudige zaak. Door de partij wordt dan slechts één lijst opgesteld. Bij een land dat verdeeld is in *single-member districts* zal de partij voor elk district de meest geschikte kandidaat moeten kiezen (Hazan & Voerman, 2006). Gallagher & Marsh (1988) gaven aan dat er in federale landen meer sprake is van een territoriale decentralisatie. Kleine partijen maken ook vaak gebruik van territoriale decentralisatie (Devos, 2016).

Een belangrijke kanttekening dient gemaakt te worden bij de mate van decentralisatie. Decentralisatie wordt vaak gezien als een zeer inclusieve manier van werken. Toch bestaat de mogelijkheid dat een decentrale methode alles behalve inclusief is. Het selectoraat kan bijvoorbeeld gedecentraliseerd worden van de nationale partijconventie. Er wordt dan van een conventie van duizenden deelnemers naar verschillende kleinere lokale comités gegaan waar slechts een dozijn mensen inzitten. Dit kan betekenen dat het selectoraat net exclusiever in plaats van inclusiever geworden is (Hazan & Voerman, 2006). De decentralisatie van het selectoraat verhoogt regionale vertegenwoordiging, maar bemoeilijkt het voor de partij om bijvoorbeeld een selectie te maken die de minderheden vertegenwoordigt (Hazan & Voerman, 2006). Toch is er in West-Europa een stijging te zien in de toepassing van een meer inclusief selectoraat (Bille, 2001; Pennings & Hazan, 2001). Deze stijging moet met een kritische blik bekeken worden want er bestaan nog altijd grote verschillen in de openheid van de selectieprocedures (Pennings & Hazan, 2001).

3.7 Welke selectiemethode?

Er zijn verschillende methoden mogelijk om kandidaten te selecteren. Om deze methoden onder te verdelen worden twee categorieën onderscheiden: het *appointment system* en *voting system* (LeDuc et al., 2010).

Figuur 6 – (Hazan & Rahat, 2001)

Een *voting system* is een systeem waarbij door middel van stemmen bepaald wordt wie op de lijst geplaatst wordt en op welke plaats deze persoon terechtkomt (Hazan & Rahat, 2001). Dit systeem houdt in dat alle kandidaten geselecteerd worden op basis van een stemming. Het selectoraat kan daarna niets meer veranderen aan de opstelling van de lijst (Hazan & Rahat, 2001). Wanneer een kandidaat gekozen wordt zonder dat er een voorafgaande stemprocedure plaatsvindt, dan is er sprake van een *appointment system* (LeDuc et al., 2010). Bij een puur *appointment system* worden kandidaten aangesteld zonder dat er verantwoording dient afgelegd te worden aan een andere instantie. De beslissing wordt door het selectoraat genomen en die hoeft zich niet te verantwoorden (Hazan & Rahat, 2001). De methode om kandidaten aan te duiden wordt vooral gebruikt in kleine, meer exclusieve selectoraten terwijl grotere selectoraten kandidaten aanduiden door middel van stemming (Hazan & Rahat, 2001). Deze vaststelling betekent niet dat één van de twee systemen een echt inclusief systeem is. De methoden zijn allebei ongeveer even exclusief.

De twee systemen worden soms in combinatie gebruikt. In België werd vroeger bij de drie grote partijen gebruik gemaakt van een combinatie van de twee systemen. Sommige kandidaten werden gekozen na stemming bij de leden van de partij en sommigen werden aangeduid door een nationaal agentschap (Obler, 1974). De onderverdeling tussen beide systemen is cruciaal wanneer gekeken wordt naar de mate van invloed die een partij kan uitoefenen op de lijstopstelling. De volgorde en samenstelling van de lijst geven de balans weer tussen de druk en vragen die vanuit de partij en daarbuiten komen (Hazan & Rahat, 2001).

3.8 België

In onderstaand deel wordt eerst ingegaan op de evolutie van de kandidatenselectie binnen partijen in België. Vervolgens wordt ingegaan op de selectiemethoden binnen de partijen die verder geanalyseerd worden. Dit deel wordt afgesloten met een tabel die de verschillende aspecten van kandidatenselectie aantoont.

3.8.1 Evolutie

De evolutie op het vlak van kandidatenselectie in België verliep eerder atypisch. In de naoorlogse periode evolueerde de methode om kandidaten te selecteren van een gedecentraliseerde, inclusieve methode naar een meer gecentraliseerde, exclusieve manier van werken (Devos, 2016). Tot de jaren 60 was de selectieprocedure inclusief, maar naar het einde van de jaren 60 toe werd de ledeninspraak sterk teruggeschroefd (Fiers & Pilet, 2006). De traditionele partijen kozen ervoor om open selectiemethodes toe te passen waarbij de leden betrokken werden. De partijleden konden aan de hand van polls aangeven wie ze op de lijst wilden zien. Na deze inclusievere periode werd de procedure minder democratisch en evolueerde het naar een oligarchische situatie (De Winter, 1988). Personen die buiten de traditionele zuilen stonden kregen op die manier de kans om zich kandidaat te stellen (Devos, 2016). Door middel van opstelling van voorwaarden in de partijstatuten krijgen de partijleden vanaf de jaren 80 opnieuw meer inspraak, maar in de realiteit lag de eindbeslissing nog steeds bij de partijtop (Wauters, 2003). Het einde van de jaren 90 betekende dat partijen hun leden opnieuw meer gingen betrekken bij de selectie. Tussen de jaren 60 en 80 werd door partijen gebruik gemaakt van een *mixed system* (Obler, 1974). De kandidaten werden geselecteerd op verschillende manieren. Binnen de grote partijen werden de kandidaten door de leden verkozen terwijl bij de kleinere partijen gewerkt werd met aanduiding door bijvoorbeeld lokale agentschappen (De Winter, 1988; Obler, 1974).

Partijen zijn stelselmatig op zoek gegaan naar nieuwe manieren om de leden te betrekken bij de interne besluitvorming. In Vlaanderen wordt deze manier toegepast bij het verkiezen van de partijvoorzitters. Vroeger was de keuze voor een voorzitter een taak die aan de partijelite toegewezen was. VLD was in 1993 de grondlegger voor een nieuwe manier om de voorzitters te

verkiezen, namelijk door middel van rechtstreekse verkiezingen. Hierna volgden alle andere Vlaamse partijen, met uitzondering van Vlaams Belang (Wauters, 2005)

3.8.2 Methode

Onderstaande figuur geeft aan hoe de kandidatenselectie in verschillende landen gebeurt. De figuur van Scarrow, Webb & Farrell (2000) vergelijkt de selectieprocedure op vier vlakken in een aantal landen, waaronder ook België en het Verenigd Koninkrijk. De vier factoren die voor elk land geanalyseerd worden zijn de volgende:

- I. Kunnen niet-partijleden deelnemen in het selectieproces?
- II. Geven de partijstatuten de partijleden de kans om te stemmen bij de kandidatenselectie?
- III. Stemmen de lokale of regionale afgevaardigden voor een kandidaat of bekrachtigen ze de selectie?
- IV. Hebben de partijleiders de macht om een veto te stellen of om de lijstvolgorde aan te passen?

	Can non-members participate in selection process ^a	Do statutes give option of member vote on selection? (+ more inclusive since 1960)	Do local or regional delegates vote on or ratify selection?	Can national party leaders impose or veto selections, and/or change list order
Australia	no	Lab in some states	Lab, Lib, Natl	Lab
Austria	ÖVP sometimes	+Gru, +ÖVP, SPÖ	all parties	FPÖ, ÖVP, SPÖ
Belgium	no	AGA, ECO, PVV	CVP, PVV, VU	AGA, CVP, VU
Canada	Can sometimes	all parties	no	yes
Denmark	no	+CD,+KF,+KRFR-V,+SD,+SF,+V	V	CD,KRF,SF,CD
Finland	no	+all parties	all parties	all parties
France	no	+PS	UDF, PC, PS, PS,RPR	PC, RPR, UDF
Germany	no	+CDU,+Gr,SPD	CDU, CSU, SPD	All except FDP & Gr: limited non-binding veto
Ireland	no	+FG,+Gr	FF,FG, Lab, PD	FF, FG, Gr, Lab
Italy	no	no	all parties	all parties
Japan	no	no	no	all parties
Netherlands	no	D'66	CDA, D66, A Greenleft, Pvd	CDA, D66, PvdA,VVD
New Zealand	no	+Lab	Lab, Nat'l	Lab, Nat'l
Norway	no	no	DNA, H, KRF, SP,SVV	no
Sweden	no	S, C sometimes	FP, M, S, VPK, C, MP	no
Switzerland	no	no	most parties, most regions	SD
United Kingdom	no	Con, +Lab, +Lib-Dem		Con, Lab, LibDem
United States	all parties	no	no	no

Figuur 7 – (Scarrow, Webb & Farrell, 2000)

Bovenstaande figuur geeft aan dat personen die geen lid zijn, geen inspraak krijgen in het proces. Er kan vastgesteld worden dat in slechts twee landen die onderzocht werden dit soms het geval is.

Volgens de partijstatuten gaven Agalev, Ecolo en PVV de partijleden de mogelijkheid om stemmen bij de kandidatenselectie. Een belangrijke kanttekening die hier gemaakt dient te worden is dat Agalev in 2003 werd omgevormd tot Groen. PVV besta ook niet meer in haar oorspronkelijke vorm en werd in 1992 vervangen door Open VLD. Scarrow, Webb & Farrell (2000) gaven aan dat het selectieproces sinds 1960 inclusiever geworden is, maar in België was een omgekeerde beweging te zien. Verschillende Belgische partijen maakten vanaf 1970 komaf met de mogelijkheid om partijleden mee te laten beslissen over de selectie van kandidaten (Scarrow, Webb, & Farrell, 2000).

Uit de tabel kan afgeleid worden dat afgevaardigden van CVP, PVV en VU de kans kregen om de voorgestelde kandidaten te bekrachtigen of om hierover te stemmen. Hier dient opnieuw een kanttekening gemaakt te worden. CVP werd in 2001 omgevormd naar CD&V en VU werd in 2000 opgeheven. Ten slotte werd door de auteurs vastgesteld dat de partijleiders bij Agalev, CVP en VU de mogelijkheid hadden om een veto te stellen en om zo bepaalde kandidaten te weren van de lijst.

3.8.3 Partijen

Voor zowel de Nederlandstalige als de Franstalige partijen wordt eerst een algemeen overzicht van de selectiemethoden gegeven. Vervolgens wordt voor sp.a, CD&V, PS en cdH ingegaan op het selectieproces.

3.8.3.1 Nederlandstalige partijen

In Vlaanderen is een grote diversiteit aan selectiemethoden te vinden (Wauters, 2009). Het merendeel van de partijen maakt gebruik van een modellijst die goedgekeurd dient te worden. Open VLD maakt geen gebruik van modellijsten. Hier dient elke kandidaat afzonderlijk goedgekeurd te worden. De verschillen tussen de partijen worden duidelijk wanneer gekeken wordt naar wie de eindbeslissing neemt. Bij het Vlaams Belang en N-VA wordt de eindbeslissing door de partijraad genomen. Sp.a en Groen maken gebruik van een partijcongres

om de beslissing te nemen. Bij Groen kunnen alle partijleden tijdens het congres stemmen terwijl bij sp.a enkel de vertegenwoordigers van de *party on the ground* stemmen. Bij Open VLD spreken alle stemgerechtigde leden zich uit over één individu, niet over een modellijst. Bij CD&V wordt de modellijst wel goedgekeurd door alle stemgerechtigde partijleden (Wauters, 2009).

Bovenstaande vaststellingen tonen dat de partijen de leden enige vorm van inspraak geven, maar dat de lijstvorming nog een bevoegdheid is van de partijleiding (Fiers & Pilet, 2006). De echte inspraak die aan partijleden gegeven wordt is dus beperkt. Wanneer gekeken wordt naar de inclusiviteit van het selectoraat dan zijn er verschillen kenbaar tussen de partijen. Bij Open VLD, CD&V, sp.a en Groen is er sprake van een inclusiever selectoraat. De methoden die deze partijen gebruiken leunen dichter aan bij de idee van interne partijdemocratie dan die bij N-VA en Vlaams Belang.

CD&V

Binnen CD&V worden kandidaten in drie categorieën onderverdeeld namelijk de lijsttrekker, andere kandidaten die in aanmerking komen voor een plaats en kandidaten voor de niet-verkiesbare plaatsen (Vandeleene, 2018). Voor elk van deze drie plaatsen wordt een apart traject met verschillende regels doorlopen. De lijsttrekkers worden als eerste aangeduid.

Wanneer leden zich kandidaat willen stellen dan dienen ze te verschijnen voor de provinciale voorzitter. De kandidatuur zelf kan variëren van een simpele kennisgeving tot het indienen van een curriculum vitae (Vandeleene, 2018). Een kandidaat moet om een plaats op de lijst te krijgen, akkoord gaan met de statuten en de interne regels van de partij (Vandeleene, De Winter, Meulewaeter, & Baudeweyns, 2013). Personen die nog geen lid zijn en zich kandidaat willen stellen, moeten door het partijbureau goedgekeurd worden en dienen vervolgens lid worden (Vandeleene, 2018). Bij CD&V wordt veel belang gehecht aan de lokale afdelingen. Deze afdelingen worden aangemoedigd om kandidaten te werven (Vandeleene, 2018).

Het lijstvormingsproces bij CD&V bestaat uit drie stappen namelijk:

- I. De lijsttrekkers worden voorgedragen door de algemene vergadering van de partij
- II. Wanneer de lijsttrekkers vastgelegd worden, wordt door het provinciale bestuur een lijstvoorstel gemaakt voor de nog resterende plaatsen
- III. De resterende plaatsen worden door het provinciale bureau toegewezen en goedgekeurd door het provinciale bestuur

Er worden verschillende selectoraten betrokken bij het beslissingsproces en er wordt voortdurend gepingpongd tussen deze selectoraten. De partij werkt met zes verschillende selectoraten namelijk het provinciale bureau, het lijstcomité (wat het gezien wordt als het belangrijkste selectoraat), het provinciale bestuur, de pollvergaderingen, de algemene vergadering en het nationale toezicht comité. Het selectieproces bij CD&V is relatief complex en wordt uitvoerig in de partijstatuten beschreven (Vandeleene, 2018).

Sp.a

Het opstellen van de kandidatenlijsten is bij sp.a eerder een formeel proces, maar dit is niet vanaf het begin formeel. De partij maakt bijvoorbeeld geen gebruik van een oproep tot kandidaatstelling. Dit informele aspect zorgt ervoor dat de partij minstens één nieuwe kandidaat kan voordragen om zo vernieuwing te garanderen. De geselecteerde personen dienen geen lid te zijn van de partij maar zijn wel genoodzaakt akkoord te gaan met deontologische code van de partij (Vandeleene et al., 2013). Sp.a maakt geen onderscheid tussen verschillende categorieën van kandidaten. Alle kandidaten worden via dezelfde procedure en gelijktijdig geselecteerd (Vandeleene, 2018). Het opstellen van de lijst verloopt als volgt:

- I. In elk kiesdistrict wordt een lijstcomité opgericht om een voorstel voor te bereiden
- II. Dit voorstel wordt goedgekeurd door het provinciaal bureau
- III. Deze lijsten worden daarna door het partijbureau bekrachtigd

IV. Ten slotte worden alle lijsten bevestigd door het congres van afgevaardigden in elke provincie

De partijvoorzitter heeft een formele rol die in de statuten is vastgelegd. De voorzitter kan tijdens het partijbureau aangeven niet akkoord te zijn met voorbereiding van de lijsten (Vandeleene, 2018). Het selectieproces bij sp.a schommelt tussen formalisme en pragmatisme. Aan de ene kant zijn er bepaalde regels die nageleefd moeten worden. Aan de andere kant zijn er informele elementen die voor een vergemakkelijking van het besluitvormingsproces zorgen (Vandeleene, 2018).

De samenstelling van het partijbureau en de provinciale congressen en hun stemprocedure is vastgelegd in de partijstatuten. Het lijstcomité wordt niet vermeld in de statuten. Het gebrek aan formalisering is de wens van de partij. Sp.a staat zo toe dat de provinciale federaties de lijstsamenstelling kunnen aanpassen aan de lokale noden (Vandeleene, 2018). Sp.a heeft de regel dat minstens een kwart van de leden van een orgaan vrouw is, een kwart jonger is dan 35 en dat minstens één lid ouder is dan 65 (Vandeleene, 2018).

Binnen de partij is er een evenwicht tussen centrale en decentrale selectiemethoden. De belangrijkste keuzes worden op decentraal niveau gemaakt, maar vereisen een centrale goedkeuring. De lijstcommissie op provinciaal niveau speelt een belangrijke rol bij het opstellen van de lijsten. De samenstelling van deze commissie is zeer informeel alsook exclusief: er zijn slechts 3 tot 5 leden in elke commissie (Vandeleene, 2018). Het provinciale bureau is ook een eerder exclusief orgaan, maar heeft een iets groter aantal leden. Deze twee selectoraten zijn verantwoordelijk voor het opstellen van twee lijsten: de federale lijst en de gewestelijke lijst (Vandeleene, 2018).

Het partijbureau is het beslissende orgaan bij de kandidatenselectie. Dit is een eerder exclusief orgaan met een twintigtal leden. Elke provincie dient hier vertegenwoordigd te worden met minstens 2 leden (Vandeleene, 2018). Het partijbureau wordt gezien als een orgaan met een centraal karakter, maar dit wordt in balans gehouden door de sterke aanwezigheid van leden van het decentrale niveau. Het provinciale congres is het laatste selectoraat dat over de lijsten

beslist. De leden zijn meerdere afgevaardigden van lokale afdelingen van de partij (Vandeleene et al., 2013). Dit is een eerder inclusieve selectie omdat het aantal leden afhangt van het aantal geregistreerde leden (Vandeleene, 2018).

Kort samengevat kan het selectieproces bij sp.a gezien worden als een proces dat meerdere stappen omvat. Het decentrale niveau is verantwoordelijk voor de keuze van de kandidaten, maar de rol van het centrale niveau mag niet onderschat worden. De belangrijkste selectoraten zijn exclusief, maar de finale beslissing wordt genomen door een eerder inclusief orgaan.

3.8.3.2 Franstalige partijen

Binnen de Franstalige partijen gaat PS op dezelfde manier te werk als haar Vlaamse tegenhanger, sp.a. De beslissing wordt genomen op een partijcongres waar de vertegenwoordigers van de *party on the ground* kunnen stemmen. Ecolo past dezelfde methode toe als CD&V en Open VLD, waar de leden op het kiesdistrictniveau een stem uitbrengen (Vandeleene et al., 2013). CdH maakt gebruik van dezelfde methode zoals Groen. De leden hebben inspraak maar er wordt door de partijleiding nog een vorm van controle uitgevoerd waar ze kunnen ingrijpen indien nodig (Vandeleene et al., 2013). Ten slotte wordt er bij MR een manier gebruikt die enkel bij deze partij terug te vinden is. Het selectoraat bij MR is redelijk exclusief omdat de partij een samenvoeging is van vier partijen. Bij het selecteren van kandidaten wordt rekening gehouden met de kartelgeschiedenis (Vandeleene et al., 2013). De partijleiding maakt de beslissing omdat, door de verschillende achtergronden, het riskant is om de leden de lijst te laten samenstellen.

PS

Binnen PS werd het selectieproces niet geformaliseerd. In de praktijk wordt een oproep tot kandidaatstelling gedaan op het niveau van de federaties van de partij. In de meeste federaties moeten de kandidaten hun kandidatuur 8 maanden voor de verkiezingen indienen. De kandidaten moeten minstens twee maanden lid zijn van de partij voor ze zich kandidaat mogen stellen, maar dit wordt niet vermeld in de partijstatuten. Ze dienen zich ook akkoord te verklaren met de administratieve orde in de partij (Vandeleene, 2018). Het opstellen van de kandidatenlijsten verloopt in drie fases:

- I. Een lijstcomité wordt opgericht op het niveau van de regionale kiesdistricten. Dit comité is verantwoordelijk voor de selectie van de kandidaten
- II. Het nationale partijbureau, en vooral de partijvoorzitter, heeft het recht om de lijsten te bekijken en moet voor elk van de lijsten geraadpleegd worden
- III. De vergadering van afgevaardigden is verantwoordelijk voor de goedkeuring van de lijsten

De selectieprocedure varieert naar gelang de categorie waartoe de kandidaat behoort. De lijsttrekkers en de kandidaten die in de grootste kiesdistricten op verkiesbare plaatsen staan, worden geselecteerd op een manier waar het centrale niveau een grote invloed heeft (Vandeleene, 2018). Voor de minder belangrijke plaatsen blijft het lijstcomité bevoegd gezien haar kennis van de lokale problematiek. De exclusieve selectoraten hebben een adviserende rol terwijl de inclusieve selectoraten een goedkeurende rol hebben. De selectie van kandidaten is gedecentraliseerd maar het centrale niveau heeft een grote invloed wanneer op de belangrijke functies aankomt (Vandeleene, 2018).

Het lijstcomité is een exclusief selectoraat met slechts een vijftiental leden. Het lijstcomité is op het decentrale niveau georganiseerd op het niveau van de regionale kieskringen. Het partijbureau is verantwoordelijk voor de meest verkiesbare plaatsen. Dit kan gezien worden als een eerder exclusief selectoraat dat tussen de 30 à 40 leden heeft. Deze leden komen uit de federaties en uit de partijleiding. Het exclusieve karakter van dit orgaan wordt nog extra in de verf gezet door het feit dat alleen de partijvoorzitter en enkele partijleden echt invloed kunnen uitoefenen op de voordracht van kandidaten (Vandeleene, 2018). Dit is een gecentraliseerd selectoraat dat evenwichtig is samengesteld.

De partijleden van PS zijn niet direct betrokken bij de kandidatenselectie (Vandeleene et al., 2013). Ze worden indirect betrokken door middel van het derde selectoraat namelijk het federale congres. Dit congres wordt georganiseerd op het niveau van de federaties en keurt de lijsten goed door middel van stemming of handopsteking. Elke lokale sectie vaardigt enkele leden af voor dit federale congres (Vandeleene, 2018).

cdH

De selectieprocedure binnen cdH is geïnstitutionaliseerd, maar wordt aanzien als een informele procedure aangezien deze niet is vastgelegd in de interne regels. De overheersende rol van de partijvoorzitter is, in tegenstelling tot die van de leden, nergens formeel vastgelegd (Vandeleene, 2018).

In de statuten wordt weergegeven dat de kandidaten een motivatiebrief en een curriculum vitae moeten indienen en akkoord dienen te gaan met de deontologische code van de partij (Vandeleene et al., 2013). Alle partijleden kunnen zich kandidaat stellen als ze minstens één jaar lid zijn. De kandidatuur moet 7 maanden voor de verkiezingen ingediend worden. Niet alle kandidaten doorlopen deze formele procedure. De grote namen in de partij en de ministers wachten op hun nominatie door het selectoraat. Het selectoraat heeft daarenboven de mogelijkheid om kandidaten te zoeken die niet op de ontvangen lijsten staan. De verantwoordelijkheden van het selectoraat en de stemmingsprocedure worden weergegeven in de partijstatuten. Deze mate van formalisatie lijkt vooral aan het begin en einde van de procedure gerespecteerd te worden. Hierdoor is er ruimte voor informele beslissingen in het midden van het proces (Vandeleene, 2018).

Het selectieproces bij cdH bestaat uit drie fasen en is voor alle kandidaten hetzelfde:

- I. Een gemeentelijke commissie is verantwoordelijk voor het opstellen van ontwerp van een lijst. Dit gebeurt in overleg met de lijsttrekker en de partijvoorzitter
- II. De lijst wordt bekrachtigd door het politieke bureau op nationaal niveau
- III. De lijsten worden geratificeerd door het pollmechanisme waarbij alle leden van het kiesdistrict deelnemen aan een vergadering

Vijf verschillende selectoraten kunnen binnen cdH onderscheiden worden namelijk de partijvoorzitter, het selectiecomité, het politieke bureau, de districtscommissies en partijleden met stemrecht. Binnen deze selectoraten wordt een bepaald evenwicht gegarandeerd. De algemene regel is dat niet meer dan twee derde van de leden van het orgaan van hetzelfde geslacht mogen zijn. Vijf van de leden moeten jonger dan 35 zijn (Vandeleene, 2018).

De districtscommissies worden gezien als het meest gedecentraliseerde selectoraat. In deze commissies zetelen de voorzitters van de lokale afdelingen, de districtsvoorzitter, de vertegenwoordigers op hoger niveau, de leden van het politieke bureau van dat district, de voorzitters van de thematische afdelingen en de gecoöpteerde leden. Deze commissies zijn exclusief in hun samenstelling. De commissies van dezelfde provincie komen samen om de lijsten voor te bereiden (Vandeleene, 2018).

Het partijbureau speelt een informele rol in de selectie door het goedkeuren van de lijsten voor de tussenkomst van de leden. Dit selectoraat is noch inclusief noch exclusief. Het bureau omvat een heel aantal partijactoren en 10 leden die door de partijconventie worden gekozen. Dit selectoraat bevindt zich op het centrale niveau en komt soms samen om beslissingen te nemen over de samenstelling van de lijsten. De voorzitter, de ondervoorzitters, de ministers, de fractieleiders in de parlementaire vergaderingen en de politieke secretaris maken deel uit van deze commissie, die veel exclusiever is dan het politiek bureau (Vandeleene, 2018).

De partijleden die minstens drie maanden lid zijn, beslissen mee over de kandidatenselectie door middel van stemming (Vandeleene et al., 2013). Ze kunnen akkoord gaan met de lijst of een andere volgorde voorstellen. De stemmen worden alleen geteld als het quorum van 30% behaald is. Dit zorgt voor een verlaagde inclusiviteit van het proces (Vandeleene, 2018).

De eerder beperkte inspraak van de leden samen met de overheersende macht van de partijvoorzitter zorgt ervoor dat er een redelijk exclusief selectoraat ontstaat. De rol van het decentrale niveau is eerder beperkt in vergelijking met de rol van het centrale niveau.

3.8.4 Tabel kandidatenselectie Belgische partijen

Bovenstaande uitleg focust enkel op de partijen die gebruikt worden bij de verdere analyse. Om een volledig beeld te creëren van de selectieprocessen bij de belangrijkste partijen in België, wordt onderstaande tabel opgesteld.

Partijen	Formeel/informeel	Verplicht lidmaatschap	Gecentraliseerd/gedecentraliseerd	Inspraak leden/geen inspraak	Oproep tot kandidaatstelling	Versillende procedure lijsttrekkers & andere kandidaten
N-VA	Informeel	Ja	Gecentraliseerd	Ja	Nee	Ja
CD&V	Formeel met informele elementen	Ja	Meer gedecentraliseerd	Ja	Nee	Ja
Open VLD	Informeel	Nee	Sterk gedecentraliseerd	Ja	Ja	Ja
Sp.a	Formeel	Nee	Gemengd systeem	Ja	Nee	Ja
Groen	Formeel	Nee	Gemengd systeem	Ja	Ja	Ja
PS	Informeel	Ja	Gedecentraliseerd	Geen directe inspraak	Ja	Ja
MR	Informeel	Ja	Gecentraliseerd	Nee	Ja	Ja
CDH	Informeel	Ja	Gecentraliseerd	Ja, maar beperkt	Ja	Ja
Ecolo	Geformaliseerd voor strategische plaatsen	Nee	Gecentraliseerd	Ja	Ja	Ja

Tabel 2

3.9 Verenigd Koninkrijk

3.9.1 Evolutie

Het partijlandschap in het Verenigd Koninkrijk wordt gedomineerd door twee partijen: Labour en de Conservative Party. Deze partijen kennen sinds de jaren 50 een grote daling in het aantal partijleden. Daarbij kregen ze na de oorlog te maken met slechte verkiezingsresultaten. Deze slechte resultaten en het dalende aantal partijleden gaven het startschot voor een democratisering van de kandidatenselectie (Hopkin, 2001). De bovenstaande redenen om het selectieproces te democratiseren zijn niet de enige verklaringen voor deze verschuiving. Door de democratisering kwam de macht bij de individuele partijleden en de partijleiding te liggen (Norris & Lovenduski, 1995).

Labour heeft een bewogen verleden op het gebied van kandidatenselectie (Akhtar & Peace, 2019). De partij richtte in 1988 een kiescollege op dat voornamelijk de vakbonden slechts 40% van de stemmen in een kiesdistrict gaf. De rest van de stemmen ging naar de individuele partijleden. De oprichting van dit kiescollege was een manier om de stemblokken, die de vakbonden waren, aan banden te leggen (Hopkin, 2001). In 1993 werd dit kiescollege opgeheven en vervangen door het *one member, one vote system* om zo de vakbonden volledig buitenspel te zetten (Hopkin, 2001). Het principe beschermt dus de cohesie binnen de partij. Een nadeel van het principe is dat hierdoor de kans ontstaat dat de kandidatenselectie beïnvloed kan worden door betalende leden (Akhtar & Peace, 2019).

Alle hervormingen die binnen Labour doorgevoerd werden, hadden als doel om de macht van de extreme lokale partijleden in te perken en zo de meer gematigde leden een grotere rol te geven (Driver & Martell, 1998). De spanningen op het vlak van kandidatenselectie zijn terug te leiden naar de focuspunten van de politici. Aan de ene kant is er de nationale partijleiding die eerder leden wilt selecteren die loyaal zijn en de expertise hebben om een bijdrage te leveren in het parlement. Aan de andere kant zijn er de lokale afdelingen die een kandidaat verkiezen die op lokaal vlak goed bij de partij past (Evans & Harrison, 2012). Binnen Labour wordt sinds de jaren 80 met genderquota gewerkt en in 1997 werden *shortlists* met enkel vrouwelijke kandidaten geïntroduceerd (Williams & Paun, 2011).

De Conservative Party heeft ook, in mindere mate dan Labour, hervormingen doorgevoerd. In de jaren 80 van de vorige eeuw werden de Weekend Selection Boards geïntroduceerd, wat een introductie van managementprocessen in de selectieprocedure betekende (Norris & Lovenduski, 1995). Een tweede aanpassing werd de mogelijkheid voor partijleden om mee de partijleider te verkiezen. Dit was voordien alleen weggelegd voor de Members of Parliament (Hopkin, 2001). De conservatieve partij wou op het vlak van de MP's in Westminster de touwtjes in handen houden door de lijsten te controleren (Norris & Lovenduski, 1995). De lokale partijen krijgen wel enige autonomie bij het kiezen van kandidaten van op deze lijsten (Hopkin, 2001). Binnen de Conservative Party werd onder David Cameron in 2005 de *A-list* geïntroduceerd waar de meerderheid vrouw was. Bovendien werd de vereiste gesteld dat de *shortlists* in de selectieprocessen een evenwichtig aandeel aan mannen en vrouwen hadden.

3.9.2 Methode

Het merendeel van de partijen in het Verenigd Koninkrijk laat de partijleden voor een deel mee beslissen over de selectie van kandidaten. De effectieve selectie gebeurt meestal op lokaal niveau door een comité van partijleden. Het gehele proces is bijgevolg gedecentraliseerd naar het niveau van de kiesdistricten. Hier is sprake van een meer inclusieve selectiemethode (Hazan & Voerman, 2006). De leden van zowel Labour als de Conservative party hebben volgens de statuten de mogelijkheid om te stemmen bij kandidatenselectie. Bij Labour is de selectiemethode doorheen de jaren steeds inclusiever geworden (Hazan & Voerman, 2006).

Het selectoraat is van groot belang bij de kandidatenselectie. Norris en Lovenduski gaven aan dat wanneer het om *safe seats* gaat, de macht bij het selectoraat ligt. Deze zetels bleken in de geschiedenis steeds naar dezelfde partij te gaan (Silvester, 2012). Ze gaan bijna nooit naar nieuwe kandidaten, omdat van hen verwacht wordt dat ze eerst leren om campagne te voeren. Het selectoraat beslist dus uiteindelijk wie in het parlement komt (Norris & Lovenduski, 1995).

Enkele stappen moeten doorlopen worden voor een kandidaat MP wordt. Ten eerste moeten de kandidaten verkiesbaar zijn. Ten tweede moeten ze door de politieke partij aanvaard worden als mogelijke kandidaat. Wanneer een lokaal kiesdistrict een vacature publiceert, dan moeten de kandidaten solliciteren naar de positie om zo op de *shortlist* van de commissie van het kiesdistrict te komen. Daarna worden de kandidaten op deze lijst uitgenodigd voor een gesprek met een panel of kan gevraagd worden om een speech te geven. Ten slotte kan de geselecteerde kandidaat beginnen met campagne voeren in de kieskring in de hoop verkozen te worden (Silvester, 2012).

3.9.3 Partijen

3.9.3.1 Labour

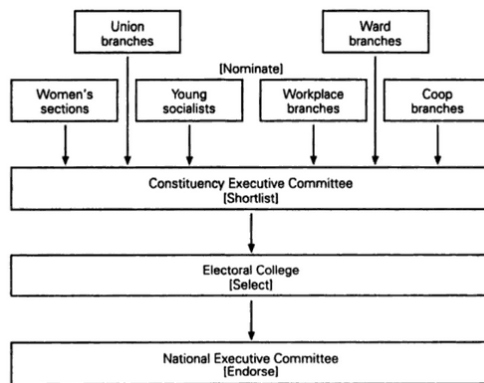
De selectie van kandidaten onderging de laatste 30 jaar een metamorfose (Williams & Paun, 2011). De grootste veranderingen die Labour doorvoerde waren het vergroten van de participatie, een verhoogde diversiteit van de kandidaten, de introductie van nationale panels die gelijkaardig zijn aan het PAB bij de Conservative Party en een *shortlist* met enkel vrouwen (Williams & Paun, 2011).

Labour heeft een inclusieve manier om kandidaten te selecteren. Deze inclusieve manier, waarbij de lokale afdelingen betrokken worden, wordt door Bochel en Denver omschreven als “*Local selectors act as gatekeepers controlling recruitment to elite positions*” (Bochel & Denver, 1983). In 1994 werd het OMOV principe geïntroduceerd (Williams & Paun, 2011). Het negatieve effect dat dit inclusievere proces met zich meebrengt op de eenheid binnen de partij, wordt opgelost door het proces te centraliseren en zo de nationale partijorganisatie te versterken (Hazan & Voerman, 2006). Een voorbeeld hiervan is de manier waarop de partijleiding in 2000 ingreep bij het selectieproces voor het burgemeesterschap van Londen. De partijleiding van

Labour wou voorkomen dat de partijleden een te linkse kandidaat zouden kiezen en beperkte hiervoor de invloed van de ledenstemming (Hopkin, 2003).

De eerste stap in het selectieproces is het registreren bij een lokale afdeling (Norris & Lovenduski, 1995). Dit kunnen wijkafdelingen, vakbondsafdelingen, jongerenafdelingen enzoverder zijn. Deze afdelingen kunnen ook zelf actief op zoek gaan naar kandidaten. Elk van deze afdelingen kan, na interviews af te nemen, één kandidaat nomineren. Vervolgens wordt door het Executive Committee van de kieskring een *shortlist* opgesteld. Op deze shortlist moet minstens één vrouw staan, er moeten minstens vijf kandidaten op de *shortlist* staan, zittende MP's moeten op de lijst geplaatst worden als ze zich opnieuw kandidaat stellen en iedere kandidaat die meer dan $\frac{1}{4}$ van de stemmen kreeg moet op lijst geplaatst worden (Norris & Lovenduski, 1995). Op basis van de opstelde *shortlist* wordt door het kiescollege een kandidaat gekozen die daarna door het wordt NEC gesteund.

In 2019 werd door het bestuursorgaan van de partij een nieuw selectieproces goedgekeurd. Dit is van toepassing wanneer CLP's op pensioen gaan of uit hun functie worden gezet. Het NEC keurde een voorstel goed dat het bestuursorgaan voor een deel de controle over de selectieprocedure overneemt. Dit betekent dat het NEC een *longlist* opstelt van potentiële parlementaire kandidaten. Daarna worden *shortlists* opgesteld door panels die samengesteld zijn uit het NEC, lokale partijafgevaardigden en leden van het regionale bestuur. De eindbeslissing wordt genomen na selectiegesprekken die door de CLP's worden afgenomen (Rodgers, 2019). Wanneer het over zetels gaat die nog niet in handen van Labour zijn, dan wordt door de NEC geen *longlist* opgesteld en zetelen ze ook niet in het panel. Deze functies zullen door regionale comités worden uitgevoerd in plaats van door het NEC (Rodgers, 2019).

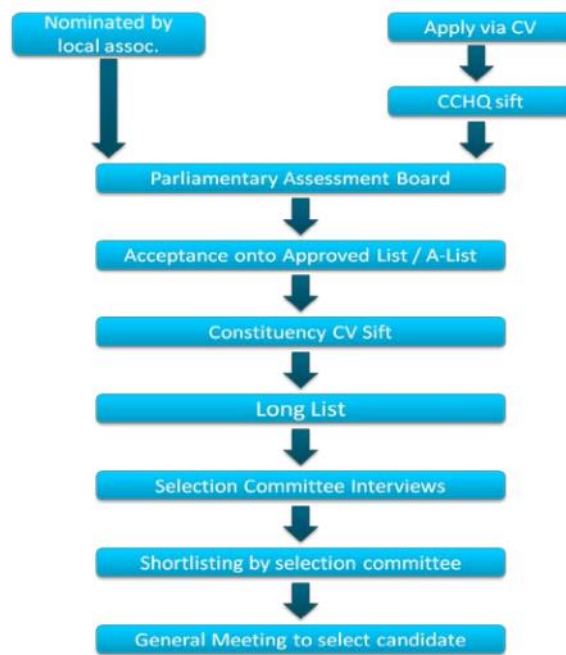

Figuur 8 – (Norris & Lovenduski, 1995)

3.9.3.2 Conservative Party

Het selectieproces gebeurde traditioneel door lokale afdelingen van de partij. Er werd gewerkt met een *Approved List of Conservative Candidates*, maar de lokale afdelingen waren tot voor kort niet verplicht om iemand van deze lijst te kiezen en konden hun eigen kandidaten nomineren (Williams & Paun, 2011). Binnen dit traditionele proces werd een grote waarde gehecht aan lokale participatie en werd er gebruik gemaakt van positieve discriminatie. Dit proces had daarenboven informele aspecten zoals het bevoordelen van kandidaten met goede connecties (Cordero & Coller, 2018).

De partij kreeg kritiek omdat het Parliamentary Selection Board de focus legde op een onsystematische beoordeling van de kandidaten (Williams & Paun, 2011). Bovenstaande kritiek en drie opeenvolgende verkiezingsnederlagen zorgden voor een drastische hervorming van de kandidatenselectie binnen de Conservative Party (Silvester, 2012). Meer etnische diverse kandidaten werden geselecteerd en de rol van het CCHQ werd sterker, ten nadele van de autonomie van de lokale afdelingen (Williams & Paun, 2011). Het selectieproces binnen de Conservative Party bestaat uit volgende stappen:

Figuur 9 – (Williams & Paun, 2011)

Het PAB werd in 2001 opgericht om het selectieproces objectiever en transparanter te laten verlopen. Dit orgaan werkt met een raamwerk dat gebruikt wordt om de meest geschikte kandidaten te selecteren op basis van hun competenties. Voor kandidaten bij het PAB terechtkomen, moet eerst een interview plaatsvinden met een partijlid. Bovendien wordt van de kandidaten verwacht dat ze bij het CCHQ een sollicitatieformulier indienen met drie referenties (Williams & Paun, 2011). Een laatste vereiste om deel te nemen aan een PAB is dat de PPC's minimaal drie maanden lid moeten zijn van de partij (Mabbutt, 2012).

Nadat kandidaten geschikt gevonden worden door het PAB, worden de *A-list & approved list* opgesteld. De A-lijst werd in 2005 door David Cameron geïntroduceerd om meer vrouwen en personen met een andere etnische achtergrond in het parlement te krijgen (Williams & Paun, 2011). Het grootste probleem van de Conservative Party wordt gezien als dat ze niet representatief zijn voor de gehele populatie (Clark, 2018). Voor het opstellen van deze A-lijst wordt gewerkt met het principe van positieve discriminatie, in tegenstelling tot bij het opstellen van de *approved list* (Williams & Paun, 2011).

Als een kandidaat op de lijst terechtkomt, dient hij of zij te solliciteren naar een vrije plaats binnen een kiesdistrict (Mabbutt, 2012). De meeste zetels worden één tot twee jaar voor de algemene verkiezing ingevuld, omdat kandidaten bekendheid moeten vergaren in het district (Norris & Lovenduski, 1995). De conservatieve associaties krijgen vervolgens de lijst met de kandidaten die naar de positie solliciteren (Norton, 2011). De associatie zal een selectie comité aanduiden die vervolgens de *shortlist* opstelt. Er worden vervolgens drie of meer namen voorgedragen aan de uitvoerende raad, die bevoegd is om de beslissing te nemen. De raad zal één naam kiezen die dan door de algemene vergadering goedgekeurd dient te worden (Norton, 2011). De laatste jaren werd binnen de Conservative Party geëxperimenteerd met voorverkiezingen om de participatie bij het selectieproces te vergroten (Williams & Paun, 2011). Er werden tevens open vergaderingen gehouden waar niet alleen de partijleden maar ook buitenstaanders de kans kregen om hun mening te geven over de kandidaten (Norton, 2011).

3.9.4 Tabel kandidatenselectie partijen Verenigd Koninkrijk

Onderstaande tabel geeft weer hoe de partijen in het Verenigd Koninkrijk op verschillende vlakken de kandidatenselectie aanpakken.

Partijen	Formeel/informeel	Verplicht lidmaatschap	Gecentraliseerd/gedecentraliseerd	Inspraak leden/geen inspraak	Oproep tot kandidaatstelling
Labour	Formeel	Ja, ten minste 12 maanden	Gedecentraliseerd	Inspraak	Ja
Conservative Party	Formeel	Ja, ten minste 3 maanden	Gecentraliseerd	Inspraak	Ja

Tabel 3

3.10 Onderzoeksvraag en hypothesen

Het opzet van deze masterproef is om na te gaan in welke mate er een invloed van het kiesstelsel is op de selectie van kandidaten. In de literatuurstudie kwam naar voor dat er wel degelijk een relatie bestaat tussen het kiesstelsel en de kandidatenselectie. De twee landen die in de masterproef geanalyseerd worden hebben een verschillend kiesstelsel. Er zou bijgevolg een verschil in kandidatenselectie merkbaar moeten zijn. Om de effectieve invloed van het kiesstelsel te onderzoeken wordt een vergelijking gemaakt tussen gelijkaardige politieke partijen

in België en het Verenigd Koninkrijk. De onderzoeksvraag voor deze masterproef luidt als volgt:

**“In welke mate oefent het kiessysteem van een land een invloed uit op de
kandidatenselectie?”**

Om de analyse in goede banen te leiden worden enkele hypothesen opgesteld. Een hypothese is een vooraf geformuleerde verwachting over hoe gedrag teweeggebracht zal worden. Met het formuleren van hypothesen wordt de verwachte uitkomst van het onderzoek reeds weergegeven. De stelling die geformuleerd wordt, wordt aan de hand van het onderzoek ofwel bevestigd of ontkracht.

Volgens het *supply & demand model* van Norris (1997) hebben drie zaken, waaronder het kiessysteem, invloed op de kandidatenselectie. Hierbij kan bijvoorbeeld de link gelegd worden naar het gebruik van genderquota. Op basis van de gedane literatuurstudie kon vastgesteld worden dat de twee grote Britse partijen veel aandacht besteden aan gendergelijkheid. Deze hypothese onderzoekt of er in België effectief minder aandacht aan besteed wordt.

Hypothese 1a: *“Partijen in België besteden minder aandacht aan een gelijke vertegenwoordiging van vrouwen dan in het Verenigd Koninkrijk”*

Uit deze eerste hypothese kan een tweede hypothese afgeleid worden. Labour schenkt veel aandacht aan vrouwen en introduceerde een *shortlist* met alleen vrouwelijke kandidaten. De vraag kan gesteld worden of partijen die op de linkse kant van het politieke spectrum geplaatst worden effectief meer aandacht voor vrouwelijke kandidaten hebben dan partijen met een rechtse ideologie.

Hypothese 1b: *“Linkse partijen schenken meer aandacht aan gendergelijkheid dan partijen die als centrumrechts beschouwd worden”*

In België wordt gewerkt met een proportioneel kiesstelsel. Dit houdt in dat het percentage behaalde zetels bij benadering evenredig is met het percentage behaalde stemmen. In het Verenigd Koninkrijk wordt gewerkt een meerderheidsstelsel met een relatieve meerderheid die *First Past The Post* wordt genoemd. Dit is een pluraliteitsstelsel waarbij een kandidaat meer stemmen dient te behalen dan een andere kandidaat. Wanneer het continuüm van Hazan & Rahat (2001) met betrekking tot het selectoraat bekeken wordt, kan de vraag gesteld worden of partijen in het Verenigd Koninkrijk een meer exclusief selectoraat zullen hebben door het *First Past The Post* systeem. Het kiezen van de juiste kandidaten speelt in het Verenigd Koninkrijk een “grotere” rol, omdat ze meer stemmen moeten halen dan de andere kandidaten om de zetel te verkrijgen en omdat rekening dient gehouden worden met de *marginal en safe seats*.

Hypothese 2: *“Partijen in het Verenigd Koninkrijk werken met een exclusiever selectoraat dan partijen in België”*

Hazan & Rahat (2001) verwezen in hun werk ook naar de voorwaarden om gekozen te worden als kandidaat. Op het continuüm wordt aan het ene uiterste alle burgers gezet en aan het andere uiterste zijn de partijleden, die soms nog aan extra voorwaarden dienen te voldoen, te vinden. Bij het analyseren van het selectieproces binnen de partijen, wordt gezien dat lidmaatschap vaak vereist is. Naast het vereiste lidmaatschap worden vaak nog andere voorwaarden gesteld. Uit de literatuurstudie bleek dat zowel Labour als sp.a extra voorwaarden opleggen. Volgende hypothesen kunnen opgesteld worden:

Hypothese 3a: *“Partijen die als centrumrechts beschouwd worden, vereisen minder vaak lidmaatschap voor kandidaten dan linkse partijen”*

Hypothese 3b: *“Partijen op de linkerkant van het spectrum stellen meer extra voorwaarden waar personen aan dienen te voldoen voor ze zich kandidaat kunnen stellen dan partijen die als centrumrechts beschouwd worden”*

Het kiesstelsel in het Verenigd Koninkrijk zorgt ervoor dat per kiesdistrict slechts één MP verkozen wordt. Dit zorgt voor een verhoogde verbondenheid van de kiezers met de politici,

maar het betekent eveneens dat er veel afhangt van het kiezen van een juiste kandidaat. De kandidaat dient sterk genoeg te zijn om het op te nemen tegen andere kandidaten want slechts één van hen wordt MP. De vraag kan gesteld worden of de selectieprocedures bij partijen in het Verenigd Koninkrijk hierdoor omvangrijker zijn dan die bij Belgische partijen.

Hypothese 4: *“Het selectieproces bij partijen in het Verenigd Koninkrijk is omvangrijker dan het proces bij Belgische partijen”*

Een volgend punt dat door Hazan & Rahat (2001) wordt aangehaald in hun werk, is de mate van centralisatie in het selectieproces. Er zijn twee vormen van decentralisatie namelijk functionele en territoriale decentralisatie. Hazan & Voerman (2006) stelden vast dat landen die als federaal beschouwd worden, vaker gebruik maken van gedecentraliseerde selectiemethoden. België is een federaal land dus hier zou meer gebruik gemaakt moeten worden van gedecentraliseerde methoden dan in het Verenigd Koninkrijk. Uit het werk van Hazan & Voerman (2006) kan afgeleid worden dat grote partijen vaker een gecentraliseerde selectiemethode toepassen dan kleine partijen. In het Verenigd Koninkrijk zijn twee grote partijen, terwijl België veel meer partijen heeft die niet allemaal dezelfde omvang hebben.

Hypothese 5a: *“Partijen in het Verenigd Koninkrijk maken minder gebruik van territoriale decentralisatie dan partijen in België”*

Functionele decentralisatie verwijst naar de vertegenwoordiging van bepaalde groepen uit onze samenleving zoals vrouwen, vakbonden en minderheidsgroepen. Uit de literatuur blijkt dat functionele decentralisatie in het verleden in België gebruikt werd. Labour maakt gebruik van lijsten met enkel vrouwen en ook de Conservative Party schenkt sinds 2005 meer aandacht aan de vertegenwoordiging van vrouwen. De vraag kan gesteld worden of partijen in België minder aandacht schenken aan functionele decentralisatie.

Hypothese 5b: *“Belgische partijen schenken minder aandacht aan functionele decentralisatie dan partijen in het Verenigd Koninkrijk”.*

Als vervolg op hypothese 5b kan onderstaande hypothese opgesteld worden:

Hypothese 5c: *“Partijen die als centrumrechts beschouwd worden, schenken minder aandacht aan functionele decentralisatie dan partijen die op de linkerkant van het politieke spectrum geplaatst worden”.*

Gallagher & Marsh (1988) verwijzen in hun boek naar het meer besteden van aandacht aan de persoonlijke karakteristieken zoals leeftijd en geslacht in systemen van evenredige vertegenwoordiging. In België wordt gebruik gemaakt van dergelijk systeem. Volgende hypothese kan opgesteld worden:

Hypothese 6: *“Belgische partijen schenken meer aandacht aan ticket balancing dan partijen in het Verenigd Koninkrijk”.*

4. Methode

In volgend deel van de masterproef komt eerst de opzet van het onderzoek aan bod. Vervolgens wordt ingegaan op de data-analyse. Ten slotte wordt de gebruikte codeboom weergegeven.

4.1 Onderzoeksopzet

De gedane literatuurstudie vormt de basis voor het verdere onderzoek binnen deze masterproef. Uit de literatuur blijkt dat een vergelijkende studie naar de kandidatenselectie binnen partijen een nog niet vaak betreden pad is. Met behulp van dit onderzoek kan een basis gelegd worden voor verder comparatief onderzoek in de toekomst.

Om na te gaan wat de invloed van het kiesstelsel is op de kandidatenselectie binnen politieke partijen, werd gekozen voor een kwalitatief onderzoek. Kwalitatief onderzoek wordt gezien als een manier om meningen, ervaringen en belevingen van mensen in een specifieke context te ontdekken. Er ligt geen theorie of hypothese aan het onderzoek ten grondslag (Aarts & Wouters, 2016). Het doel van kwalitatief onderzoek is het ontdekken en vormen van een nieuwe theorie. Het oorspronkelijke doel van kwalitatief onderzoek lag in het beschrijven van sociale fenomenen (Howitt & Cramer, 2007). In veel van deze gevallen werden deze fenomenen bestudeerd aan de hand van een gevalstudie. Echter wordt vandaag voor kwalitatief onderzoek

meer gebruik gemaakt van een gedetailleerde studie van tekstueel materiaal (Howitt & Cramer, 2007). In eerste instantie werd voor deze masterproef gekozen om aan de hand van interviews politici te gaan bevragen, maar dit werd aangepast naar een andere vorm van kwalitatief onderzoek, namelijk een documentenanalyse.

Een documentenanalyse wordt door Bowen (2009) gedefinieerd als: “*A systematic procedure for reviewing or evaluating documents—both printed and electronic (computer-based and Internet-transmitted) material*” (p. 29). Dit houdt in dat de inhoud van bestaande documenten geanalyseerd wordt. Voor de documentenanalyse die in deze masterproef wordt toegepast, wordt gebruik gemaakt van publieke documenten. Deze documenten zijn gericht op een brede groep betrokkenen en geïnteresseerden. De publieke documenten in kwestie hier zijn de partijstatuten (Reulink & Lindeman, 2005).

Het voordeel van publieke documenten is dat deze non-reactief zijn (Bowen, 2009). Ze werden gepubliceerd voor eigen doeleinden, wat de kwaliteit van de documenten ten goede komt. Een nadeel verbonden aan het gebruik van publieke documenten is het gebrek aan context en contact met de onderzoekseenheden (Reulink & Lindeman, 2005). Bovendien is het belangrijk om niet enkel de documenten te verzamelen, maar om deze ook om te zetten in bruikbare data. Dit wordt in de literatuur ook wel *generating data* genoemd (Mason, 2002). Het omzetten in bruikbare data wordt in dit onderzoek gedaan door middel van codes aan de hand van NVivo.

Om een antwoord te kunnen bieden op de onderzoeksvraag worden de partijstatuten geanalyseerd. Er wordt een vergelijking gemaakt tussen de kandidatenselectie binnen partijen in zowel België als het Verenigd Koninkrijk. Deze vergelijking wordt gemaakt tussen partijen die tot dezelfde politieke familie behoren. Zo wordt een groep gemaakt waar onder andere Labour en sp.a toe behoren en een andere groep waar de Conservative Party en CD&V toe behoren. Deze opdeling wordt gemaakt omdat de partijen op ideologisch vlak met elkaar overeenstemmen en in het Europees Parlement tot eenzelfde fractie behoren.

4.2 Data-analyse

De partijstatuten bevatten veel informatie over de partijwerking, waaronder ook over de selectie van kandidaten. Het volledige partijstatuut analyseren zou te veel afwijken van het eigenlijke onderwerp en doel van deze masterpoef. Daarom wordt van elk partijstatuut, na elk document grondig gelezen te hebben, enkel het deel gebruikt dat betrekking heeft op de kandidatenselectie. De benodigde delen van elk partijstatuut worden vervolgens in een nieuw document geplaatst om de analyse in NVivo te vergemakkelijken.

Het analyseren van de data verloopt in twee grote fases namelijk het open coderen en het axiaal coderen. Het open coderen bestaat uit het markeren van stukjes onderzoeksmateriaal en het labelen van die fragmenten met een code (Hak, 2007). Het houdt in dat de data gereduceerd wordt om zo meer hanteerbaar te worden (Decorte & Zaitch, 2010). Deze initiële codering wordt uitgevoerd door het softwarepakket NVivo, een softwarepakket voor kwalitatieve data-analyse. In de tweede fase van de codering wordt overgegaan naar het axiaal coderen. Het axiaal coderen bestaat uit verschillende procedures zoals het splitsen en samenvoegen van codes en het benoemen van nieuwe codes (Hak, 2007). De initiële codes worden hier gesorteerd in thema's of categorieën. Sommige codes zullen meteen een thema vormen terwijl andere codes blijken weg te vallen. Voor het axiaal coderen wordt ook gebruik gemaakt van NVivo. Na het axiaal coderen wordt vervolgens een codeboom opgesteld met de weerhouden thema's.

4.3 Codeboom

Een codeboom is een manier om de gebruikte codes in NVivo duidelijk weer te geven. De onderstaande tabel geeft de codeboom weer die tot stand kwam door de analyse in NVivo.

Voorwaarden	Lidmaatschap niet vereist
	Lidmaatschap wel vereist
	Aantal maanden lidmaatschap voor kandidaatstelling

	Extra aanvullende voorwaarden
	Akkoord verklaren met partijregels en statuten
Vertegenwoordiging minderheden	Quota voor vrouwen
	Quota voor jongeren
	Quota voor ouderen
	Quota voor minderheden
Selectoraat	Inclusief
	Exclusief
	Inspraak leden
	Machtig selectoraat
	Appointment system
	Voting system
Decentralisatie	Territoriale decentralisatie
	Functionele decentralisatie
	Centralisatie

Tabel 4

5. Resultaten

Het bespreken van de resultaten gebeurt op basis van de opgestelde hypothesen. Per hypothese wordt weergegeven wat de resultaten van de analyse zijn en wordt vermeld of de hypothese al dan niet verworpen of aanvaard wordt.

5.1 Gendergelijkheid

Het eerste thema dat aan de hand van de hypothesen besproken wordt is dat van de gendergelijkheid. Het gebruik van genderquota wordt gezien als een aspect dat invloed heeft op een kiessysteem. Het kiessysteem is één van de factoren die invloed heeft op de selectie van kandidaten.

5.1.1 Hypothese 1a

De eerste hypothese luidt als volgt: ***“Partijen in België besteden minder aandacht aan een gelijke vertegenwoordiging van vrouwen dan in het Verenigd Koninkrijk”***

In het partijstatuut van sp.a valt af te lezen dat op de lijsten minstens de helft van de kandidaten vrouw moet zijn. Voor alle bestuursniveaus, ook voor de uitvoerende besturen, wordt gestreefd naar gelijkheid tussen mannen en vrouwen en dient minimum één vierde vrouw te zijn. De partij hecht belang aan het aandeel van vrouwen in de partij en wilt dit terugzien in het bestuur en de mandaten.

Het statuut van PS geeft aan dat de lijsten bij verkiezingen een gelijk aantal vrouwen en mannen dienen te bevatten. Wanneer het aankomt op vertegenwoordigers in wettelijke organen van de partij, dan mag niet meer dan twee derde van de vertegenwoordigers van hetzelfde geslacht zijn. PS gaat nog een stap verder dan het opleggen van quota. Een permanente interfederale commissie voor de gelijkheid tussen mannen en vrouwen werd opgericht. Deze commissie is aanwezig in elke federatie van de partij.

Volgens de opgestelde hypothese zou Labour veel aandacht moeten schenken aan de gelijke vertegenwoordiging van vrouwen binnen de partij. In de statuten van de partij valt op dat binnen Labour gewerkt wordt met een *Constitutency Labour Party Womens' Branch*. Het doel van deze

lokale afdelingen is ervoor zorgen dat de stemmen van vrouwen gehoord worden binnen de partij. De lokale afdeling moedigt vrouwen onder andere aan om zich verkiesbaar te stellen voor een positie als Member of Parliament. Naast de *Womens' Branch* werkt Labour tevens met *All Women Shortlists*. Dit doen ze om de ondervetegenwoordiging van het aantal vrouwen recht te zetten. Het gebruik van een AWS heeft zijn vruchten afgeworpen want in 2019 bedroeg het aantal vrouwelijke MP's bij Labour 51% (Allen, 2020).

De analyse van het partijstatuut van CD&V toont aan dat deze partij tot op een zekere hoogte aandacht schenkt aan de vertegenwoordiging van vrouwen. In de inleiding van het partijstatuut valt te lezen dat de partij streeft naar een gelijke participatie van mannen en vrouwen in haar structuren. Binnen de partij werd een werkgroep "Vrouw & Maatschappij" opgericht om een grotere integratie van de vrouw in de politieke besluitvorming te bekomen en om de opinie van de vrouw in het beleid sterker aan bod te laten komen. In tegenstelling tot bij sp.a of PS zijn bij CD&V geen vereisten te vinden in het statuut voor een minimum aantal vrouwen op lijsten.

De Franstalige tegenhanger van CD&V, cdH, schenkt minder aandacht aan gelijke vertegenwoordiging van vrouwen dan haar Vlaamse zusterpartij. In het statuut wordt vermeld dat alle functies zonder onderscheid tussen mannen en vrouwen uitgeoefend moeten worden. De procedure die vereist is om de kandidatenlijsten op te stellen is zeer uitvoerig, maar er wordt nergens vermeld dat er een minimum aantal vrouwen aanwezig moet zijn op de lijst. Er wordt wel gewezen op het feit dat lijsten moeten opgesteld worden met aandacht voor onder andere vrouwen en etnische minderheden.

Uit het partijstatuut van de Conservative Party kan afgelezen worden dat de raad van de partij toezicht houdt op de partijactiviteiten. Het partijbestuur is onder andere verantwoordelijk voor de voldoende vertegenwoordiging en betrokkenheid van vrouwen in de partij. Net zoals bij haar twee Belgische tegenhangers, is bij de Conservative Party geen sprake van een quorum van vrouwen op kandidatenlijsten. Op het lokale niveau heeft de uitvoerende raad wel de mogelijkheid om een *Women's Committee* op te richten.

Uit bovenstaande bevindingen kan geconcludeerd worden dat de hypothese **verworpen** dient te worden. De Belgische partijen die geanalyseerd werden, doen allemaal een zekere moeite om vrouwen evenredig te vertegenwoordigen als mannen. Binnen de partijen in het Verenigd Koninkrijk wordt hier ook aandacht aan besteed, maar er zijn verschillen merkbaar tussen de twee partijen. Zo wordt binnen de Conservative Party geen gebruik gemaakt van een quorum voor vrouwen op de lijsten, in tegenstelling tot bij Labour. Er kan geconcludeerd worden dat alle partijen in beide landen tot op zekere hoogte moeite doen om vrouwen te vertegenwoordigen. Er is bijgevolg geen echt duidelijk verschil merkbaar tussen de twee landen.

5.1.2 Hypothese 1b

De tweede hypothese die gelinkt kan worden aan het onderwerp van gendergelijkheid luidt als volgt: ***“Linkse partijen schenken meer aandacht aan gendergelijkheid dan partijen die als centrumrechts beschouwd worden”***.

Uit de vaststellingen bij hypothese 1a, kan geconcludeerd worden dat partijen die op linkse kant van het spectrum behoren inderdaad veel aandacht besteden aan gendergelijkheid. Het initiatief van Labour om te werken met een AWS en de aanwezigheid van een *Womens' Branch* en het gebruik van quota bij sp.a en PS tonen aan dat deze partijen gendergelijkheid hoog in het vaandel dragen. Bij de centrumrechtse partijen wordt zoals verwacht minder aandacht besteed aan vertegenwoordiging van vrouwen. CD&V richtte een werkgroep “Vrouw & Maatschappij” op, en binnen de Conservative Party bestaat de mogelijkheid om op lokaal vlak een *Women's Committee* op te richten. Er wordt bij geen enkele van de drie centrumrechtse partijen gebruik gemaakt van een quorum voor vrouwen bij het opstellen van kandidatenlijsten.

Op basis van de analyses en de resultaten, kan bovenstaande hypothese **aanvaard** worden. Er is een duidelijk verschil merkbaar tussen partijen die op de linkerkant van het politieke spectrum geplaatst worden met partijen die als centrumrechts omschreven worden. Linkse partijen schenken duidelijk meer aandacht aan gendergelijkheid en de vertegenwoordiging van vrouwen dan centrumrechtse partijen.

5.2 Selectoraat

Het tweede onderwerp dat aan de hand van de eerder geformuleerde hypothesen onderzocht wordt, is het selectoraat.

5.2.1 Hypothese 2

Volgende hypothese met betrekking tot het selectoraat werd opgesteld: ***“Partijen in het Verenigd Koninkrijk werken met een exclusiever selectoraat dan partijen in België”***

Binnen sp.a zijn de lijstcommissie en het provinciale bureau verantwoordelijk voor het opstellen van de kandidatenlijsten. De lijstcommissie wordt niet vermeld in het statuut, maar kan aanzien worden als een exclusief selectoraat want er zetelen slechts 3 tot 5 leden in (Vandeleene, 2018). Het partijbureau kan gezien worden als een exclusief orgaan. Het bestaat uit de partijvoorzitter, de ondervoorzitter van de partij, de nationaal secretaris, de adjunct- secretaris(sen) en zestien verkozen leden. Het partijbureau staat in voor de controle van de lijsten, die minstens twee maanden voor de verkiezingen aan het bureau kenbaar gemaakt moeten worden. Het provinciale congres van sp.a is bevoegd voor de finale stap bij de kandidatenselectie en dit is een inclusief selectoraat. In het statuut wordt niet vermeld hoeveel leden er in het provinciale congres zetelen, maar aan de hand van de literatuurstudie is geweten dat dit afhangt van het aantal geregistreerde leden. De verschillende selectoraten binnen sp.a zijn dus eerder exclusief, maar de finale beslissing wordt genomen door een inclusief orgaan.

Het statuut van PS toont aan dat de selectoraten binnen de partij eerder exclusief zijn. De kandidaten worden geselecteerd op het regionale niveau door lijstcomités. Het lokale niveau is bevoegd voor het rekruteren van kandidaten. Het partijbureau dat geraadpleegd dient te worden voor de lijsten goedgekeurd worden, heeft leden met stemrecht en leden met een louter raadgevende stem. De leden met stemrecht zijn de partijvoorzitter, de secretaris-generaal en vertegenwoordigers van de federaties. Naast de bovenstaande leden die stemrecht hebben zijn er eveneens leden van het partijbureau met een slechts raadgevende stem. De lijsten worden ten slotte goedgekeurd door het congres dat op het federale niveau plaatsvindt. Leden die deelnemen aan het federale congres worden door hun federatie verkozen en hebben stemrecht. Dit selectoraat is het meest inclusieve van de drie waar in de partij gebruik van gemaakt wordt.

Uit de literatuurstudie blijkt dat Labour veel belang hecht aan het lokale niveau. Personen die zich kandidaat willen stellen dienen eerst lid te zijn van een lokale afdeling. Deze lokale afdelingen nomineren vervolgens een kandidaat en daar wordt door het Executive Committee van het kiesdistrict een *shortlist* wordt opgesteld. De stemgerechtigde leden van de partij die in desbetreffende kiesdistrict wonen, krijgen de kans om te stemmen op de kandidaten die op de *shortlist* staan. De stemming gebeurt volgens het OMOV principe. Nadat een kandidaat in een kiesdistrict verkozen werd, dient deze nog goedgekeurd en gesteund worden door het NEC voor de selectie finaal is. Het NEC heeft dus de bevoegdheid om een kandidaat al dan niet te steunen en goed te keuren.

Het statuut van CD&V toont dat de leden inspraak hebben bij het goedkeuren van de kandidatenlijsten. De lijsten worden voorgelegd in een geheime poll waar alle leden met stemrecht kunnen deelnemen. Het provinciale partijbestuur staat in voor het voordragen van de kandidatenlijsten voor de verkiezingen van de Kamer en het Vlaams Parlement en voor het voorstellen van kandidaten voor de verkiezingen van de Senaat en het Europees Parlement. Het bestuur is samengesteld uit een heel aantal leden waaronder de voorzitters van de regionale afdelingen, de vertegenwoordigers van de regionale afdelingen, de rechtstreeks verkozen bestuursleden door het provinciaal congres... Dit selectoraat kan gezien worden als een inclusief selectoraat. De algemene vergadering van de partij bevindt zich op het federale niveau en heeft eveneens een heel aantal leden. Eén van de taken van de algemene vergadering is het samenstellen van de kieslijsten. Dit selectoraat kan ook als inclusief beschouwd worden.

De literatuurstudie toonde aan dat binnen cdH veel macht bij de partijleider ligt. De partijleider maakt een voorstel voor kandidaten voor federale, regionale en gemeentelijke functies. Het opstellen van de lijsten gebeurt door de commissie van het bevoegde niveau. Deze commissie stelt de lijsten op van zodra de inschrijving sluit. Wanneer het gaat over wetgevende verkiezingen, dan dient de opgestelde lijst eerst bekrachtigd te worden door het politieke bureau. Het politieke bureau heeft een heel aantal leden kan als inclusief beschouwd worden. De partijleden binnen cdH krijgen vervolgens de kans om te stemmen over de opgestelde kandidatenlijsten. De leden stemmen via een poll over de lijsten voor gemeentelijke, provinciale, regionale en federale verkiezingen. Deze poll wordt door het politieke bureau

georganiseerd. De poll kan gezien worden als een inclusief selectoraat, maar de stemmen tellen pas als het quorum van 30% gehaald wordt (Vandeleene, 2018). Er kan geconcludeerd worden dat de verschillende selectoraten binnen cdH eerder exclusief zijn omdat de macht vooral bij de partijleider ligt en de leden slechts een beperkte mate van inspraak krijgen.

Het partijstatuut van de Conservative Party geeft aan dat het Committee on Candidates een belangrijk orgaan is bij de selectie van kandidaten. Dit orgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de lijsten voor de parlementaire en Europese verkiezingen. Deze lijsten worden ook wel de *Approved Lists* genoemd. Nadat kandidaten op deze goedgekeurde lijst komen, krijgt de lokale associatie de bevoegdheid om een *longlist* op te stellen. De uitvoerende raad van de lokale associaties duidt waar nodig een selectiecomité aan. Dit comité is bevoegd voor het opstellen van een *shortlist*. In dit comité zetelt een beperkt aantal personen en heeft niet ieder lid de kans om te stemmen. De uitvoerende raad van de lokale associatie zal op basis van de ontvangen *shortlist* niet minder dan twee kandidaten voordragen voor de algemene vergadering. De finale beslissing wordt genomen door de algemene vergadering van de lokale afdeling. Er kan geconcludeerd worden dat de verschillende selectoraten binnen de Conservative Party exclusief zijn. De gewone partijleden krijgen bij geen enkele stap de kans om te stemmen en hun mening te laten horen.

Op basis van de resultaten van de analyse in NVivo kan de hypothese **verworpen** worden. Het selectoraat binnen Labour kan gezien worden als inclusief. De partijleden binnen een bepaald district krijgen de kans om te stemmen voor kandidaten die daarna door het NEC gesteund dienen te worden. Het NEC kan ook beschouwd worden als een inclusief selectoraat. Binnen de Conservative Party is het selectoraat exclusiever. De beslissingsmacht ligt bij enkele lokale instanties en de leden krijgen weinig geen inspraak. Bij de Belgische partijen valt op dat er ook met exclusieve selectoraten gewerkt wordt. Binnen sp.a, PS, cdH en CD&V wordt gewerkt met verschillende selectoraten waarvan de meeste exclusief zijn. De Belgische partijen geven de leden doorheen het proces wel enige vorm van inspraak door bijvoorbeeld te werken met een congres waar gestemd kan worden.

5.3 Voorwaarden

De onderstaande hypothesen gaan in op de voorwaarden die gesteld worden aan personen die zich kandidaat willen stellen voor verkiezingen. Er wordt ingegaan op het eventuele verplichte lidmaatschap en op aanvullende voorwaarden die door een partij gesteld worden.

5.3.1 Hypothese 3a

Hypothese 3a: *“Partijen die als centrumrechts beschouwd worden, vereisen minder vaak lidmaatschap voor kandidaten dan linkse partijen”.*

Het partijstatuut van sp.a geeft aan dat personen minstens 15 jaar oud moeten zijn indien ze lid willen worden van de partij. In de statuten wordt niets gezegd over een verplicht lidmaatschap indien personen zich kandidaat willen stellen.

Personen die lid willen worden van PS dienen minstens 16 jaar oud zijn. In het statuut van PS wordt niet vermeld dat lidmaatschap verplicht is, maar in de praktijk is dit wel het geval. Dit kan afgeleid worden uit de eerder gedane literatuurstudie.

Uit het statuut van Labour blijkt dat lidmaatschap verplicht is voor personen die zich kandidaat willen stellen. Kandidaten moeten minstens één jaar lid zijn van de partij en de minimumleeftijd om lid te worden is bij Labour 14 jaar.

CD&V vereist lidmaatschap van kandidaten die zich verkiesbaar willen stellen. Kandidaten die nog geen lid zijn van de partij moeten zich verplicht aansluiten als ze zich kandidaat willen stellen. Om lid te worden van de partij moet men minstens 16 jaar oud zijn.

Het partijstatuut van cdH geeft aan dat personen minstens 16 jaar oud moeten zijn om lid te worden van de partij. Om zich kandidaat te kunnen stellen dienen kandidaten minstens één jaar lid te zijn van de partij.

Uit het partijstatuut van de Conservative Party valt af te lezen dat alle kandidaten die zich verkiesbaar willen stellen voor de positie van MP, van lid van het Europese Parlement, ... lid

moeten zijn van de partij. Lidmaatschap is dus vereist en er wordt geen minimumleeftijd weergegeven waar men aan moet voldoen om lid te worden.

Na de analyse kan de opgestelde hypothese **verworpen** worden. De drie centrumrechtse partijen vereisen allemaal lidmaatschap en bij twee van de drie linkse partijen is dit ook een vereiste.

5.3.2 Hypothese 3b

Hypothese 3b: *“Partijen op de linkerkant van het spectrum stellen meer extra voorwaarden waar personen aan dienen te voldoen voor ze zich kandidaat kunnen stellen dan partijen die als centrumrechts beschouwd worden”.*

In het partijstatuut van sp.a kan afgelezen worden dat mandatarissen van de partij zich dienen te gedragen volgens de algemeen geldende principes van de partij. Ze dienen zich te houden aan de voorwaarden die door de partij opgelegd worden. Dit geldt ook voor personen die zich kandidaat wensen te stellen. Elk lid dient zich akkoord te verklaren met de interne regels van de partij. Een andere voorwaarde die door sp.a opgelegd wordt is dat bij de eerste drie kandidaten op de lijst en opvolgerslijst voor bovenlokale verkiezingen, minstens één iemand geen uittredend Europees, Federaal, Vlaams, Brussels parlements lid, minister, staatssecretaris, Europees Commissaris of partijvoorzitter mag zijn. Deze voorwaarde geeft nieuwe kandidaten de kans om verkozen te worden en om zo een goede plaats op een lijst te krijgen.

PS verplicht haar leden akkoord te gaan met de deontologische code, de partijregels en de statuten. Naast deze vereiste wordt tevens verboden dat een politiek mandaat gecombineerd wordt met een andere functie. Wanneer personen een andere functie als bijvoorbeeld burgemeester wensen aan te gaan, moeten ze voor hun ambtstermijn vervangen worden. Het is voor elk lid van PS verboden om meer dan drie bezoldigde mandaten te bekleden. Ten slotte verbiedt de partij dat meer dan 15% van de personen op de kandidatenlijsten ouder dan 65 jaar zijn.

Het partijstatuut van Labour geeft een aantal voorwaarden waar kandidaten die zich verkiesbaar willen stellen aan moeten voldoen. Alle genomineerden dienen zich schriftelijk akkoord te verklaren met de regels die door Labour opgelegd worden. Door de partij wordt aangegeven dat de geselecteerde kandidaten aan hoge vereisten moeten voldoen die door het NEC vastgelegd worden. De kandidaten krijgen van de partij een contract waar enkele verwachtingen geformuleerd worden zoals elementen die betrekking hebben tot de campagne en de betrokkenheid bij de gemeenschap. Er wordt eveneens een heffing van 2% op het loon van de verkozen kandidaat geplaatst. De kandidaten die de positie van MP ambiëren, dienen te voldoen aan hoge standaarden en moeten het voortouw nemen in het campagne-en gemeenschapswerk van de partij op lokaal en nationaal vlak.

Naast het lidmaatschap dat verplicht is, stelt CD&V nog enkele aanvullende voorwaarden aan mogelijke kandidaten. CD&V lijst in haar partijstatuut een heel aantal voorwaarden waaronder de volgende op:

- I. Schriftelijk verklaren in te stemmen met het verkiezingsprogramma en de uitgangspunten van de partij
- II. Bijdragen tot de verdere groei van de partij
- III. Een cont(r)act met de basis ondertekenen en zich engageren om als mandataris de partij als beweging te ondersteunen
- IV. Zich onderwerpen aan het geheel van de statuten en reglementen
- V. Na de verkiezing een financiële erebijdrage aan de partij te betalen

Een laatste voorwaarde die CD&V oplegt is dat minstens één nieuwkomer op een verkiesbare plaats moet staan. De voorwaarden die door de partij opgelegd worden komen in zekere mate overeen met wat al vastgesteld werd bij andere partijen. Hier valt op dat de ideologie belangrijk is voor de partij en voor haar kandidaten.

Het statuut van cdH geeft een beperkt aantal voorwaarden weer waar kandidaten aan moeten voldoen. Ze moeten voldoen aan de eisen van de kieswetten, minimaal één jaar lid zijn van de partij, een verklaring ondertekenen waar ze zeggen akkoord te gaan met de deontologische code

en het partijprogramma en er dient een motivatiebrief ingediend te worden samen met de kandidaatstelling.

De Conservative Party geeft aan dat toekomstige partijleden zich akkoord dienen te verklaren met het partijstatuut alvorens lid te worden. Van de leden wordt daarenboven verwacht dat ze meewerken aan het behouden en promoten van de waarden van de partij. Het statuut van de Conservative Party geeft geen andere voorwaarden waar kandidaten aan moeten voldoen.

We dienen de opgestelde hypothese te **aanvaarden**. De enige centrumrechtse partij met een heel aantal voorwaarden is CD&V. Bij de twee andere partijen van die politieke familie worden weinig aanvullende voorwaarden gesteld.

5.4 Selectieproces

De omvang van het selectieproces hangt volgens onderstaande hypothese samen met het politieke landschap van een bepaald land. Er wordt verwacht dat partijen in het Verenigd Koninkrijk een omvangrijker proces hebben, gezien het grotere belang van het kiezen van de juiste kandidaat.

5.4.1 Hypothese 4

Hypothese 4: *“Het selectieproces bij partijen in het Verenigd Koninkrijk is omvangrijker dan het proces bij de Belgische partijen”*

Het selectieproces binnen sp.a verloopt via meerdere stappen. Lijstcomités in elk district bereiden een voorstel voor die daarna door het provinciale bureau worden goedgekeurd. Na de goedkeuring volgt de bekrachtiging door het partijbureau. Het partijbureau geeft advies of de voorgelegde lijsten stroken met de letter en de geest van de statuten en het belang van de partij. Ten slotte worden alle lijsten bevestigd door het congres van afgevaardigden in elke provincie. Het selectieproces wordt niet uitvoerig beschreven in de partijstatuten en bovenstaande informatie komt dan ook grotendeels uit de literatuurstudie. Wel kan vastgesteld worden dat het proces redelijk beperkt is in de omvang en niet veel stappen heeft.

Het proces binnen PS bestaat uit drie stappen. Ten eerste wordt een lijstcomité op het regionale vlak opgericht. De federaties zijn bevoegd voor de politieke actie, de opleiding van de leden, de voorbereiding van de partijcongressen en de organisatie van verkiezingen binnen haar kiesdistrict. Ze kennen de zegel van de partij toe aan de lijsten die in een arrondissement opgesteld werden. Het nationale partijbureau wordt geraadpleegd en vervolgens worden de lijsten goedgekeurd in de vergadering van afgevaardigden. Hier wordt door de afgevaardigden gestemd. Enkel afgevaardigden die in hun district de algemene vergadering hebben samengebracht om de federale vergadering voor te bereiden, hebben hier de mogelijkheid om te stemmen.

Het selectieproces binnen Labour wordt uitvoerig beschreven in het partijstatuut, een volledig hoofdstuk wordt hier namelijk aan gewijd. De regels voor het selectieproces worden door het NEC of de regionale Executive Committees opgelegd en dienen door elke CLP gevolgd te worden. Er wordt duidelijk weergegeven wat er moet gebeuren wanneer een CLP al vertegenwoordigd wordt in Westminster. Wanneer het gaat om een verkiezing van een zetel die nog niet in handen van Labour is of een zetel die vrijkomt door de pensionering van een MP, dan wordt door een CLP een *shortlist* opgesteld. Alle kiesgerechtigde leden van het district krijgen de kans om te stemmen. Vervolgens dient de verkozen kandidaat gesteund te worden door het NEC. De selectie van de kandidaat is pas finaal nadat het NEC haar steun toekent.

Uit de literatuurstudie bleek reeds dat het selectieproces bij CD&V zeer uitvoerig in de partijstatuten beschreven wordt. De partij geeft in het statuut aan dat de lijstvorming een belangrijk aspect is van de werking van de partij en dat dit wordt gezien als een kerntaak. Het werven van leden is de eerste stap in het rekruteren van politiek personeel. De gemeentelijke afdelingen van CD&V zijn bevoegd voor het scouten van geschikte kandidaten. De regionale afdelingen dragen eveneens bij tot de lijstvorming en brengen kandidaturen aan voor de lijstvorming van parlementaire instellingen. De verantwoordelijkheid voor het effectief opstellen van de lijsten voor de verkiezingen van de Kamer en het Vlaams Parlement, ligt bij het provinciale partijbestuur. Het provinciaal partijbestuur stelt deze lijsten op in een overleg met de algemene vergadering. De modellijst die wordt opgesteld wordt finaal ter goedkeuring aan de algemene vergadering voorgelegd.

Het partijstatuut van cdH wijdt een heel hoofdstuk van het statuut aan de lijstvorming en selectie van kandidaten. Binnen cdH is het politieke bureau bevoegd om een poll te organiseren om te peilen naar de mening van leden over de kandidatenlijst. Het niveau van het arrondissement staat in voor de werving van nieuwe leden en kandidaten. De lijsten worden effectief opgesteld op het nationale niveau, waar de partijleider een belangrijke rol speelt. Dit niveau stelt lijsten op en stelt kandidaten voor die interesse hebben in federale, gemeentelijke en regionale functies.

Het selectieproces binnen de Conservative Party is omvangrijk en bestaat uit een heel aantal stappen. Op het lokale vlak wordt een *shortlist* opgesteld met potentiële kandidaten. Dit wordt gedaan door de *Area Management Executive* samen met *Officers of the Association*. Het bestuur van de partij wordt gezien als de belangrijkste instantie die beslissingen neemt binnen de partij. Het bestuur is onder andere verantwoordelijk voor het onderhoud van de *Approved List*. Het partijbestuur richt ook het Committee on Candidates op. Dit comité is verantwoordelijk voor het opstellen van de kandidatenlijsten en voor het voorbereiden van een procedure voor de selectie en toetsing van de kandidaten op de lijst. Wanneer er geen zetelende MP is dan zal door het Candidate Selection Committee een voorstel van minstens drie kandidaten gemaakt worden. Deze drie kandidaten worden vervolgens uitgenodigd voor een interview bij het uitvoerend bestuur. Het uitvoerend bestuur zal na de interviews minstens twee kandidaten kiezen die vervolgens in overweging genomen worden door de algemene vergadering.

De analyse van de partijstatuten met betrekking tot het selectieproces toont aan dat de hypothese **aanvaard** kan worden. Personen die zich kandidaat willen stellen in het Verenigd Koninkrijk dienen veel meer stappen te doorlopen dan kandidaten bij een partij in België. Bij de Belgische partijen is het selectieproces minder uitvoerig en is er ook geen sprake van bijvoorbeeld verkiezingen op het lokale vlak zoals bij Labour wel het geval is.

5.5 Decentralisatie

Het onderwerp decentralisatie focust op de twee verschillende soorten decentralisatie en de mate van invloed hiervan op het selectieproces.

5.5.1 Hypothese 5a

De eerste hypothese die onder het onderwerp van decentralisatie onderzocht wordt is de volgende:

Hypothese 5a: *“Partijen in het Verenigd Koninkrijk maken minder gebruik van territoriale decentralisatie dan partijen in België”*

Het selectieproces bij sp.a bestaat uit een evenwichtige combinatie van centrale en decentrale selectiemethoden. De opmaak van de lijsten gebeurt door het lijstcomité en het provinciale bureau. Deze twee instanties zijn bevoegd voor het opstellen van de lijsten voor de federale en gewestelijke lijst. Het provinciale niveau is belangrijk. In het statuut valt af te lezen dat de provinciale federatie bijdraagt tot de politieke besluitvorming. De lijsten dienen door het provinciale bestuur goedgekeurd te worden en daarna volgt de bekrachtiging van de lijsten op het centrale niveau door het partijbureau. Het partijbureau en het provinciale bestuur geven advies of de voorgelegde lijsten stroken met de letter en de geest van de partijstatuten. Ten slotte worden alle lijsten bevestigd tijdens het provinciale congres. De beslissingsbevoegdheid ligt dus bij het centrale niveau, maar het decentrale niveau speelt binnen sp.a ook een rol.

Het selecteren van kandidaten binnen PS speelt zich grotendeels op het decentrale niveau af, maar ook hier speelt het centrale niveau een rol. Vooral bij belangrijke plaatsten oefent het centrale niveau invloed uit op de selectie. Zoals bij sp.a het geval is, wordt hier een lijstcomité opgesteld dat verantwoordelijk is voor de selectie van de kandidaten. Het regionale niveau is bevoegd voor de selectie en opleiding van de kandidaten. Het partijbureau op het centrale niveau moet voor elk van de opgestelde lijsten geraadpleegd worden en is verantwoordelijk voor het bepalen van de partijstandpunten. Het bureau is daarenboven bevoegd voor het nemen van elke beslissing die van belang is. De partijvoorzitter heeft het recht om de lijsten te bekijken en zijn/haar advies te geven. De lijsten worden ten slotte goedgekeurd door de vergadering van afgevaardigden. In deze vergadering krijgen zoals eerder gezegd de stemgerechtigde leden de kans om hun mening te geven.

Het lokale niveau is, ondanks het opleggen van regels door het centrale niveau, sterk betrokken bij het selectieproces van Labour. De lokale afdelingen zijn verantwoordelijk voor het opstellen

van een *shortlist* van potentiële geïnteresseerde kandidaten. De hiervoor bevoegde instantie is het *CLP Shortlisting Committee*. Op basis van de opgestelde *shortlist* krijgen de inwoners van het kiesdistrict de kans om hun stem uit te brengen. De selectie van de kandidaat is pas compleet nadat het NEC zijn goedkeuring gegeven heeft. Als de kandidaat goedgekeurd wordt door het NEC dan is het kiesdistrict verantwoordelijk voor de kosten van de campagne van deze kandidaat.

Binnen CD&V wordt veel belang gehecht aan het lokale niveau. De gemeentelijke afdelingen worden geacht continu op zoek te gaan naar personen die actief willen meewerken aan de toekomst van de partij. Door het provinciale bestuur wordt een lijstvoorstel ingediend voor alle plaatsen met uitzondering van de lijsttrekkers. Dit gebeurt in overleg met de regionale afdeling en met de algemene vergadering. Bij de voordracht van deze lijsten wordt overleg gepleegd met de algemene vergadering van de partij, die ook bevoegd is voor het aanduiden van de lijsttrekkers. De resterende plaatsen worden door het provinciale partijbestuur voorgedragen en daarna door de provinciale directie goedgekeurd.

Binnen cdH wordt op het lokale niveau, in overleg met de lijsttrekkers en de partijvoorzitter, een lijstontwerp gemaakt. Op het nationale niveau wordt de lijst bekrachtigd door het partijbureau. Het partijbureau legt, op voorstel van de partijvoorzitter, richtlijnen vast met betrekking tot de samenstelling van de lijsten en beslist over de politieke standpunten van de partij. Ten slotte krijgen alle stemgerechtigde leden uit het kiesdistrict de kans om via een poll hun mening te geven.

Het selectieproces binnen de Conservative Party geeft minder kans aan de lokale partijleden om hun mening te geven. Kandidaten kunnen wel door de lokale afdeling genomineerd worden. Wanneer kandidaten door de selectie van het PAB raken, worden de *approved list* en de *A-list* opgesteld door het Committee on Candidates. Dit comité is vervolgens ook bevoegd voor het voorbereiden van de procedure voor de interviews van de kandidaten op deze lijsten. Na de interviews wordt door hetzelfde comité een *longlist* opgesteld. De kandidaten die op deze lijst terechtkomen worden uitgenodigd voor een interview bij de algemene vergadering van de lokale afdeling, waarna één kandidaat gekozen wordt.

Op basis van de resultaten van de analyse in NVivo kan de hypothese **aanvaard** worden. Vooral binnen de Conservative Party heeft het lokale niveau niet bijzonder veel inspraak in het selectieproces en worden ze pas eerder naar het einde toe betrokken. Binnen Labour wordt wel veel belang gehecht aan het lokale niveau en worden de partijleden betrokken door middel van een stemming op het lokale niveau.

5.5.2 Hypothese 5b

Hypothese 5b: *“Belgische partijen schenken minder aandacht aan functionele decentralisatie dan partijen in het Verenigd Koninkrijk”.*

Sp.a geeft in haar partijstatuut meteen weer dat ze wil meewerken aan een samenleving zonder klassenonderscheid en discriminatie op basis van geslacht, ras, nationaliteit... Hoewel het partijstatuut van sp.a eerder beperkt is in omvang, wordt wel veel aandacht besteed aan de gelijkheid en vertegenwoordiging van minderheden. Sp.a werkt met quota voor de vertegenwoordiging van vrouwen. Zo moet bij de samenstelling van de lijsten op elk niveau minstens de helft van de kandidaten vrouw zijn. Voor alle bestuursniveaus wordt gestreefd naar gestreefd naar pariteit tussen vrouwen en mannen en moet minimum één vierde van de leden vrouw zijn. De partij schenkt ook aandacht aan voldoende vertegenwoordiging van jongeren en senioren in alle geledingen van de partij en hiervoor wordt ook gebruik gemaakt van quota.

De Franstalige tegenhanger van sp.a maakt ook gebruik van quota bij het opstellen van haar lijsten. Bij verkiezingen moeten de lijsten van PS een gelijk aantal vrouwen en mannen bevatten. Wanneer er sprake is van een oneven aantal kandidaten dan wordt er een extra kandidaat toegevoegd van één van de twee geslachten. Net zoals bij sp.a geeft PS aan te streven naar een partijorganisatie zonder discriminatie en klassenonderscheid. Bij wettelijke organen van de partij moet minstens 15% van personen jonger dan 30 zijn. Een echt quotum voor een aantal jongeren op een lijst bestaat binnen PS niet.

Labour geeft aan kandidaten te willen selecteren die representatief zijn voor de huidige samenleving. De partij schenkt hiervoor aandacht aan geslacht, afkomst, seksuele oriëntatie en

een verhoogde vertegenwoordiging van de arbeidersklasse. De partij maakt onder andere gebruik van een *All-Women Shortlist* en *shortlists* die een minimum aantal personen met een etnisch diverse achtergrond bevatten.

CD&V beduidt te willen streven naar een gelijke participatie van mannen en vrouwen in hun politieke representatie. De partij focust niet enkel op de gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen maar eveneens op het betrekken van jongeren, ouderen, gelovigen, niet-gelovigen, allochtonen, holebi's, personen met een handicap... Bij het samenstellen van de kandidatenlijsten moet aandacht geschonken worden aan de evenredige vertegenwoordiging van maatschappelijke geledingen, de vrouwen en de jongeren, maar er wordt binnen CD&V niet gewerkt met quota om deze groepen te vertegenwoordigen.

CdH stelt richtlijnen op voor de aanwezigheid van minderheden op haar lijsten. Deze richtlijnen hebben betrekking op de aanwezigheid van vrouwen, jongeren, personen met een etnisch diverse achtergrond en op de vernieuwing van de politieke kaders. Er wordt in het partijstatuut niet verder ingegaan op hoe de partij dit plant te doen en of ze hiervoor gebruikt maakt van quota.

De Conservative Party geeft aan ervoor te willen zorgen dat vrouwen voldoende vertegenwoordigd zijn in alle aspecten van de partij. Vrouwen dienen voldoende betrokken te worden in al het werk van de partij. Daarenboven moet de partij waar mogelijk een organisatie oprichten die de belangen van vrouwen binnen de partij behartigd. Er wordt in het partijstatuut ook aangegeven dat de partij zich zal inzetten voor voldoende vertegenwoordiging van jongeren in de partij. Het partijstatuut van de Conservative Party geeft geen notie van het gebruik van quota.

Op basis van de analyse dient deze hypothese **verworpen** te worden. Enkel Labour en sp.a werken met quota die zorgen voor de vertegenwoordiging van bepaalde groepen uit de samenleving. Alle partijen geven aan dat ze zich hier voor inzetten, maar echte maatregelen of methoden worden niet weergegeven in de statuten.

5.5.3 Hypothese 5c

Hypothese 5c: *“Partijen die als centrumrechts beschouwd worden, schenken minder aandacht aan functionele decentralisatie dan partijen die op de linkerkant van het politieke spectrum geplaatst worden”.*

Op basis van de analyses die voor hypothese 5b gedaan werden, kan deze hypothese **aanvaard** worden. Het is duidelijk dat de partijen die tot de linkse familie behoren, meer inzetten op de vertegenwoordiging van minderheden en hiervoor bijvoorbeeld gebruik maken van quota.

5.6 Ticket balancing

Ticket balancing verwijst naar de aandacht die door politieke partijen geschonken wordt aan persoonlijke karakteristieken en kenmerken bij het opstellen van de lijsten.

5.6.1 Hypothese 6

Hypothese 6: *“Belgische partijen hebben meer aandacht voor ticket balancing dan partijen in het Verenigd Koninkrijk.”*

Deze hypothese kan gelinkt worden aan de hypothesen die bij het vorige punt opgesteld werden. Op basis van de analyse kan deze hypothese **verworpen** worden. De linkse partijen in België en het Verenigd Koninkrijk schenken meer aandacht aan ticket balancing dan de partijen die hier als centrumrechts beschreven worden. Een echt duidelijk onderscheid tussen de twee landen kan niet gemaakt worden. Alle partijen doen tot op een zekere hoogte moeite om diverse en gebalanceerde kandidatenlijsten op te stellen.

6. Conclusie

In deze masterproef werd gezocht naar een antwoord op volgende onderzoeksvraag:

“In welke mate oefent het kiessysteem van een land een invloed uit op de kandidatenselectie?”.

Uit de resultaten van de analyse is gebleken dat partijen in België niet minder aandacht besteden aan de vertegenwoordiging van vrouwen op lijsten dan partijen in het Verenigd Koninkrijk. Wanneer gekeken wordt naar de ideologie van partijen, dan kan vastgesteld worden dat linkse partijen meer aandacht schenken aan de vertegenwoordiging van vrouwen dan partijen die als centrumrechts beschouwd worden. De analyse maakte bovendien duidelijk dat partijen in het Verenigd Koninkrijk niet werken met een exclusiever selectoraat dan Belgische partijen. In tegenstelling tot wat verwacht werd, diende deze hypothese verworpen te worden.

De resultaten van de analyse toonden aan dat partijen die op de linkse kant van het spectrum geplaatst worden, meer voorwaarden stellen aan potentiële kandidaten. Door deze partijen wordt wel minder vaak lidmaatschap vereist voor kandidaatstelling dan bij partijen die op de rechterkant van het politieke spectrum geplaatst worden. Uit de analyse bleek dat het selectieproces bij Belgische partijen minder omvangrijk is dan bij partijen uit het Verenigd Koninkrijk.

Partijen in het Verenigd Koninkrijk blijken minder gebruik te maken van territoriale decentralisatie dan Belgische partijen. Op het vlak van functionele decentralisatie kon vastgesteld worden dat partijen in het Verenigd Koninkrijk en in België ongeveer gelijkmatig gebruik maken van deze vorm van centralisatie. De partijen die als centrumrechts beschouwd worden maken volgens de analyse inderdaad minder gebruik van functionele decentralisatie. Wanneer het aankomt op ticket balancing dan is geen duidelijk onderscheid merkbaar tussen partijen in België en het Verenigd Koninkrijk.

Bovenstaande bevindingen tonen aan dat het kiessysteem in zekere mate invloed heeft op de selectie van kandidaten. Zo is de selectieprocedure in het Verenigd Koninkrijk omvangrijker dan in België en kan de link hier gelegd worden met het belang van de juiste kandidaat. De *district magnitude* zorgt ervoor dat in het Verenigd Koninkrijk slechts één kandidaat per kiesdistrict verkozen wordt waardoor er veel druk ligt op het kiezen van een geschikte kandidaat om de zetel binnen te halen. In tegenstelling tot wat werd verwacht, wordt in het Verenigd Koninkrijk ondanks het electorale systeem niet gewerkt met een exclusiever selectoraat.

Een duidelijk onderscheid dat uit de analyses naar vóór kwam is het verschil tussen de twee politieke families. Zo blijken linkse partijen in zowel België als het Verenigd Koninkrijk meer aandacht te schenken aan ticket balancing dan de centrumrechtse partijen. Door deze linkse partijen wordt ook meer belang gehecht aan functionele decentralisatie dan bij hun tegenhangers. Een volgend opmerkelijk feit uit de analyse is dat linkse partijen meer voorwaarden opleggen voor potentiële kandidaten. Door deze partijen wordt wel minder vaak lidmaatschap vereist dan bij de centrumrechtse partijen. Bij de linkse partijen wordt zoals verwacht meer aandacht besteed aan evenredige vertegenwoordiging van vrouwen.

Een eenduidig antwoord formuleren op de onderzoeksvraag is niet eenvoudig. Het kiesstelsel oefent inderdaad een bepaalde invloed uit op de selectie van kandidaten. Partijen in het Verenigd Koninkrijk werken met een omvangrijker selectieproces wat gelinkt kan worden aan het meerderheidsstelsel met relatieve meerderheid en aan de stemmingsstructuur. Dit zou ook moeten betekenen dat in het Verenigd Koninkrijk meer aandacht besteed wordt aan ticket balancing, maar uit de analyse bleek dat dit niet het geval was. In het Verenigd Koninkrijk wordt, in tegenstelling tot wat verwacht werd, ook niet gewerkt met een exclusief selectoraat.

Een groter onderscheid is echter merkbaar tussen de twee politieke families die geanalyseerd werden. Dit is opmerkelijk omdat door Hazan & Voerman (2006) gesteld werd dat binnen één land geen grote verschillen zijn tussen partijen omdat er sprake is van imitatie en invloed van het kiesstelsel. Linkse partijen hechten meer belang aan de evenredige vertegenwoordiging van vrouwen, maken meer gebruik van functionele decentralisatie, meer voorwaarden opleggen aan toekomstige kandidaten en een meer gebalanceerde lijst opstellen.

7. Discussie

Op basis van de bovenstaande conclusie worden de resultaten geïnterpreteerd, worden deze gekoppeld aan enkele verwachtingen en worden eventuele beperkingen en implicaties van dit onderzoek weergegeven. Daarna worden kort enkele aanbevelingen geformuleerd.

7.1 Discussie

Voor dit onderzoek werden de partijstatuten van zes partijen geanalyseerd om een antwoord te formuleren op de onderzoeksvraag.

Uit de resultaten die door analyse met NVivo bekomen werden, bleek dat het kiesstelsel wel degelijk een invloed uitoefent op de selectie van kandidaten. Dit resultaat is in overeenstemming met wat verwacht werd, maar een ander opmerkelijk gegeven kwam aan het licht. De partijen die geanalyseerd werden blijken vooral te verschillen naar gelang de politieke familie waartoe ze behoren. Een mogelijke verklaring voor de eerder beperkte invloed van het kiessysteem op de kandidatenselectie kan dus gelinkt worden aan de ideologie van partijen. Ideologie blijkt van cruciaal belang bij de selectie van kandidaten. Uit de resultaten blijkt dat er een verschil is tussen hoe linkse en centrumrechtse partijen kandidaten selecteren. Linkse partijen houden er andere ideeën op na dan de centrumrechtse partijen en dit blijkt een invloed te hebben op de kandidatenselectie.

Het onderzoek dat in deze masterproef gevoerd werd kan een ideale basis zijn voor vervolgonderzoek. Een vervolgonderzoek kan dieper ingaan op de link tussen de ideologie en de kandidatenselectie binnen politieke families. Een andere mogelijkheid voor vervolgonderzoek kan het onderzoeken zijn van het selectieproces bij verschillende partijen in een ander land en dit dan vergelijken met België. Evenzeer kan geopteerd worden om de vergelijking te maken tussen een andere politieke familie in België, zoals bijvoorbeeld de liberale familie, en eenzelfde politieke partij in het Verenigd Koninkrijk.

Dit onderzoek heeft enkele beperkingen. Doordat enkel gewerkt werd met partijstatuten, is er geen tweede bron die de gevonden resultaten kan bevestigen of ontkrachten. In eerste instantie werd geopteerd om bijkomende interviews uit te voeren, maar door de situatie met betrekking

tot COVID-19 was dit niet meer mogelijk. In een eventueel vervolgonderzoek kan gebruik gemaakt worden van interviews om de validiteit van het onderzoek te vergroten. Een tweede beperking van dit onderzoek is dat sommige partijstatuten beperkter waren in omvang en niet alles duidelijk weergaven. Dit werd deels opgelost door het gebruik van informatie van de literatuurstudie, maar aanvullende interviews zouden dit in de toekomst ook kunnen oplossen.

7.2 Aanbevelingen

Er kunnen enkele aanbevelingen voor partijen geformuleerd worden op basis van de resultaten. Een eerste aanbeveling is dat alle partijen meer aandacht dienen te schenken aan gendergelijkheid. Vrouwen worden in de professionele wereld nog vaak geconfronteerd met het glazen plafond. Binnen politieke partijen blijkt dat niet elke partij een gelijke vertegenwoordiging van vrouwen op haar agenda heeft staan. Het opnemen van quota voor een verplichte minimale aanwezigheid van vrouwen op lijsten zou voor elke partij een prioriteit moeten zijn. Niet enkel vrouwen dienen meer aandacht te krijgen, maar ook andere minderheden dienen meer vertegenwoordigd te worden om zo een politiek landschap te krijgen dat representatief is voor de diverse samenleving.

Een tweede aanbeveling is om de partijleden meer te betrekken bij het lijstvormingsproces. De literatuurstudie toonde aan dat de partijleden steeds minder bereid zijn om blinde aanhangers te zijn van de partij. Ze willen meer betrokken worden bij de besluitvormingsprocessen. Voor partijen zijn er ook voordelen verbonden aan inclusievere selectoraten zoals een sterkere legitimiteit en de kans om zo leden aan te trekken.

Een volgende aanbeveling die voor partijen geformuleerd kan worden is om het selectieproces te beperken in omvang. Een omvangrijk selectieproces, zoals bij partijen in het Verenigd Koninkrijk het geval is, schrikt potentiële kandidaten mogelijks af om zich kandidaat te stellen. Vaak zijn de procedures zeer lang en complex. Een vereenvoudiging van dit proces komt niet alleen de kandidaten, maar ook de partijen ten goede. Partijen krijgen zo sneller duidelijkheid over wie op de lijsten komt te staan. Zo kan de focus gelegd worden op campagne voeren.

Een laatste aanbeveling die geformuleerd kan worden is om een goede balans te vinden tussen centrale en decentrale selectiemethoden. Het lokale partijniveau staat het dichtste bij de bevolking en heeft bijgevolg kennis van hun wensen en noden. De analyse toonde dat het lokale niveau vaak wel enige vorm van inspraak heeft, maar dat dit vaak beperkt is. Het verhogen van de inspraak voor dit niveau kan de betrokkenheid en het vertrouwen van de partijleden verhogen.

Het onderzoek dat verricht werd in het kader van deze masterproef is eveneens maatschappelijk relevant. Een bredere focus op de selectie van kandidaten kan niet alleen voor partijen, maar ook voor de kiezers nuttig zijn. In de inleiding werd aangegeven dat kiezers vertrouwen verliezen in partijen en de regering. Het beter begrijpen van de selectieprocessen die partijen gebruiken kan voor kiezers een manier zijn om vertrouwen te winnen. De aanbevelingen die op basis van de analyse geformuleerd worden kunnen voor partijen de doorslag geven om het selectieproces te gaan herbekijken. Vaak worden dezelfde methoden reeds voor een lange periode toegepast en wordt niet genoeg nagedacht over eventuele verbeteringen. De aanbevelingen kunnen een eerste stap zijn naar een democratischer en eerlijker selectieproces, wat de democratie alleen maar ten goede kan komen.

Nawoord

Het schrijven van deze masterproef was een leerzaam en zeer interessant proces. Ik ben trots op het finale resultaat en ben blij om op deze manier mijn studentencarrière af te sluiten.

Het werken aan deze masterproef zorgde ervoor dat mijn inzichten omtrent het proces van kandidatenselectie verruimd werden. Dit was voor mij voordien onbekend terrein. Tijdens het hele proces van het schrijven van deze masterproef leerde ik kritisch denken en reflecteren over zaken. Het werd mij duidelijk dat voor kandidaten op een lijst komen te staan, hier een complex proces aan voorafgaat. Ik leerde ook dat het belangrijk is om tijdig te starten met het schrijven van een masterproef. Mijn uitstelgedrag bracht mij namelijk in de problemen om tijdig in te dienen. Dit is iets wat ik zeker meeneem naar de toekomst.

Tijdens het proces kreeg ik te maken met enkele obstakels. De geplande interviews konden niet meer afgenomen worden waardoor ik mijn onderzoeksmethode diende aan te passen. Dit zorgde in eerste instantie voor een lichte paniek, maar uiteindelijk bleek een documentenanalyse een goede vervanging. Ik ben tevreden over de manier waarop ik de analyse heb aangepakt en op het uitgebreide theoretische kader.

Jill Lion,

Augustus 2020

8. Geciteerde werken

- Aarts, S., & Wouters, E. (2016). Kwantitatief versus kwalitatief onderzoek: keuze van het onderzoeksdesign. *Podosophia*, 24, 16-18. doi: 10.1007/s12481-016-0110-0
- Akhtar, P., & Peace, T. (2019). Ethnic minorities in British politics: candidate selection and clan politics in the Labour Party. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(11), 1902-1918. doi:10.1080/1369183X.2018.1443804
- Allen, G. (2020). *General Election 2019: How many women were elected?* Geraadpleegd op 16 februari 2020, via <https://commonslibrary.parliament.uk/insights/general-election-2019-how-many-women-were-elected/>
- Bille, L. (2001). Democratizing a democratic procedure: Democratizing a Democratic Procedure: Myth or Reality?: Candidate Selection in Western European Parties, 1960-1990. *Party Politics*, 7(3), 362-380. doi:10.1177/1354068801007003006
- Birch, S. (2007). Electoral Systems and Electoral Misconduct. *Comparative Political Studies*, 40(12), 1533 - 1556. doi:10.1177/0010414006292886
- Bochel, J., & Denver, D. (1983). Candidate Selection in the Labour Party: What the Selectors Seek. *British Journal of Political Science*, 13(1), 45-69. doi:10.1017/S0007123400003136
- Bogdanor, V., & Robertson, M. (1984). *What is proportional representation?* Oxford: Blackwell Pub.
- Bowen, G. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40, doi: 10.3316/QRJ0902027
- Buchan, L. (12 november 2018). First past the post: What is the UK's voting system and how does it work? *The Independent*. Geraadpleegd op 15 maart 2020, via <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/first-past-the-post-voting-system-uk-what-is-fptp-electoral-proportional-representation-a8623696.html>
- Clark, A. (2018). *Political parties in the UK* (2e ed). London: Red Globe Press .
- Cordero, G., & Coller, X. (2018). *Democratizing candidate selection*. London: Palgrave Macmillan. doi:10.1007/978-3-319-76550-1
- Cordero, G., & Simón, P. (2016). Economic Crisis and Support for Democracy in Europe. *West European Politics*. 39(2), 305-325. doi:10.1080/01402382.2015.1075767
- Czudnowski, M. (1975). Political Recruitment. In F. Greenstein, & N. Polsby (Eds.), *Handbook of Political Science: Volume 2, Micropolitical Theory* (pp. 155-242). Reading: Addison-Wesley.
- De Smaele, H. (1999). *Politiek als hanengevecht of cerebraal systeem. Ideeën over politieke representatie en de invoering van de evenredige vertegenwoordiging in België (1899)*. Tielt: Lannoo.
- De Winter, L. (1988). Belgium: Democracy or Oligarchy? In M. Gallagher, & M. Marsh (Eds.), *Candidate Selection in Comparative Perspective: The Secret Garden of Politics* (pp. 20-46). London: SAGE Publications.
- Decorte, T., & Zaitch, D. (2010). *Kwalitatieve methoden en technieken in de criminologie*. Leuven: Acco.
- Deneckere, G. (2004). *1900: België op het breukvlak van twee eeuwen* . Tielt: Lannoo.
- Devos, C. (2016). *Een plattegrond van de macht* (4e ed.). Gent: Academia Press.

- Devos, C., & Vos, H. (2007). *Over de dynamiek van de politiek: een kwarteeuw politieke machtsverschuivingen*. Gent: Academia Press.
- D'Hondt, V. (30 april 2019). Hoe worden de stemmen geteld en wie krijgt een zetel? Alles wat u moet weten over de verkiezingen. *De Morgen*. Geraadpleegd op 17 maart 2020, via <https://www.demorgen.be/voor-u-uitgelegd/hoe-woorden-de-stemmen-geteld-en-wie-krijgt-een-zetel-alles-wat-u-moet-weten-over-de-verkiezingen~b2fa11b6/?referer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>
- Driver, S., & Martell, L. (1998). *New Labour: Politics after Thatcherism*. Cambridge: Polity Press.
- Dunleavy, P., & Gilson, C. (2010). *How unfair or disproportionate is the UK's voting system for general elections?* Geraadpleegd op 24 april 2020, via <https://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/how-unfair-or-disproportionate-is-the-uk%E2%80%99s-voting-system-for-general-elections/>
- Dunleavy, P., & Margetts, H. (2005). The Impact of the UK's Electoral System. *Parliamentary Affairs*, 58(4), 854-870.
- Dunleavy, P., Park, A., & Taylor, R. (2018). *The UK's Changing Democracy: The 2018 Democratic Audit*. London: LSE Press.
- Easton, M. (2016). *Brexit: David Cameron to quit after UK votes to leave EU*. Geraadpleegd op 5 februari 2020, via <https://www.bbc.com/news/uk-politics-36615028>
- Eggers, A. (2015). Proportionality and Turnout: Evidence from French Municipalities. *Comparative Political Studies*, 48(2), 135 - 167, doi:10.1177/0010414014534199
- Electoral Reform Society*. (s.d). Geraadpleegd op 19 maart 2020 via <https://www.electoral-reform.org.uk/campaigns/electoral-reform/>
- Epstein, L. (1980). *Political Parties in Western Democracies*. New Brunswick: Transaction Books.
- Evans, E., & Harrison, L. (2012). Candidate Selection in British Second Order Elections: A Comparison of Electoral System and Party Strategy Effects. *The Journal of Legislative Studies*, 18(2), 242-260. doi:10.1080/13572334.2012.673067
- Fiers, S. (2009). *De spelregels van de democratie*. Brussel: Uitgeverij ASP.
- Fiers, S., & Pilet, J.-B. (2006). Candidate Selection in Belgium: From Intra-Party Democracy over Oligarchy to 'Guided' Democracy. *IPSA World Conference*. Fukuoka.
- François, N. (7 juni 2019). Is het Belgische kiessysteem echt zo weinig democratisch?. *Knack*. Geraadpleegd op 14 april 2020, via <https://www.knack.be/nieuws/belgie/is-het-belgische-kiessysteem-echt-zo-weinig-democratisch/article-opinion-1474009.html>
- Gallagher, M., & Marsh, M. (1988). *Candidate Selection in Comparative Perspective - The Secret Garden of Politics*. SAGE Publications.
- Hak, T. (2007). Theorie toetsen in kwalitatief onderzoek. *Kwalon*, 12(3), 5-13.
- Hawkins, R. (2011). *Vote 2011: UK rejects alternative vote*. Geraadpleegd op 9 mei 2020, via <https://www.bbc.com/news/uk-politics-13297573>
- Hazan, R., & Rahat, G. (2001). Candidate Selection: An Analytical Framework. *Party Politics*, 7(3), 297-322. doi:10.1177%2F1354068801007003003

- Hazan, R., & Rahat, G. (2010). *Democracy within Parties: Candidate Selection Methods and their Political Consequences*. Oxford: Oxford University Press.
- Hazan, R., & Voerman, G. (2006). Electoral Systems & Candidate Selection. *Acta Politica*, 41, 146-162, doi: 10.1057/palgrave.ap.5500153
- Hooghe, M. (2 december 2009). Voor een nieuw Belgisch kiesstelsel: het land van permanente verkiezingskoorts. *De Standaard*, p. 44.
- Hopkin, J. (2001). Bringing the members back in? Democratizing candidate selection in Britain and Spain. *Party Politics*, 7(3), 343-361. doi:10.1177/1354068801007003005
- Hopkin, J. (2003). Political Decentralisation, Electoral Change and Party Organisational Adaptation: A Framework for Analysis. *European urban & regional studies*, 10(3), 227-237. doi:10.1177/09697764030103004
- Howitt, D., & Cramer, D. (2007). *Methoden en technieken in de Psychologie*. Amsterdam: Pearson Education Benelux.
- Johnston, R., Pattie, C., Dorling, D., & Rossiter, D. (2001). *From votes to seats: The operation of the UK electoral system since 1945* (1e ed.). Manchester: Manchester University Press.
- Katz, R. (2001). The Problem of Candidate Selection and Models of Party. *Party Politics*, 7(3), 277-296. doi: 10.1177/1354068801007003002
- Kenig, O. (2009). *The Democratization of Party Leaders' Selection Methods: Canada in Comparative Perspective*. Ottawa: Canadian Political Science Association Annual Conference.
- Lauderdale, B. (2015). *A Brief Political History Of The United Kingdom*. Geraadpleegd op 17 november 2019, via <https://fivethirtyeight.com/features/a-brief-political-history-of-the-united-kingdom/>
- Lebentz, A., & Fielder, J. (12 december 2019). First past the post: The UK voting system explained. *Euronews*. Geraadpleegd op 23 november 2019, via <https://www.euronews.com/2019/12/12/first-past-the-post-the-uk-voting-system-explained>
- LeDuc, L., Niemi, R., & Norris, P. (2010). *Comparing Democracies 2: New Challenges in the Study of Elections and Voting* (3e ed.). London: SAGE Publications.
- Lovenduski, J., & Norris, P. (1996). *Women in Politics*. Oxford: Oxford University Press.
- Mabbutt, A. (2012). Guide to becoming a conservative MP. Geraadpleegd op 27 april 2020, via <https://conservativemuslimforum.org/wp-content/uploads/2018/08/becoming-an-mp.pdf>
- Mair, P., van Biezen, I., Bartolini, S., & Daalder, H. (2014). *On parties, party systems and democracy: selected Writings of Peter Mair*. Colchester: ECPR Press.
- Mason, J. (2002). *Qualitative Researching* (2e ed.). London: SAGE Publications.
- Matthews, D. (1984). Legislative Recruitment and Legislative Careers. *Legislative Studies Quarterly*, 9(4), pp. 547-585, doi: 10.2307/439635
- Mayne, A. J. (1999). *From Politics Past to Politics Future: An Integrated Analysis of Current and Emergent Paradigms*. London: Praeger.
- McDonald, K. (3 januari 2020). Boundary review explained: constituency changes that could happen, and which UK parties would benefit from reform. *INews*. Geraadpleegd op 10 maart 2020, via <https://inews.co.uk/news/politics/boundary-review-explained-changes-constituency-uk-electoral-commission-parties-1354738>

- McInnes, R. (2017). *General Election 2017: turning votes into seats*. Geraadpleegd op 18 april 2020, via <https://commonslibrary.parliament.uk/insights/general-election-2017-turning-votes-into-seats/>
- McInnes, R. (2020). *General Election 2019: Marginality*. Geraadpleegd op 18 maart 2020, via <https://commonslibrary.parliament.uk/insights/general-election-2019-marginality/>
- Menocal, A. R. (2011). *Why electoral systems matter: an analysis of their incentives and effects on key areas of governance*. Overseas Development Institute.
- Meuleman, B., Abts, K., & Swyngedouw, M. (2012). *De Wantrouwige Vlaming: De Toestand Van Het Institutionele Vertrouwen In Vlaanderen 1995 - 2010*. Leuven: Centrum voor Sociologisch Onderzoek.
- Mulholland, H. (5 mei 2011). AV referendum: Everything you need to know. *The Guardian*. Geraadpleegd op 9 mei 2020, via <https://www.theguardian.com/politics/2011/apr/07/av-referendum-alternative-vote>
- Norris, P. (1997). *Passages to Power: legislative recruitment in advanced democracies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Norris, P. (2004). *Electoral Engineering: Voting Rules and Political Behavior*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Norris, P., & Lovenduski, J. (1995). *Political Recruitment*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Norton, P. (2011). *The British Polity*. Oxon: Routledge.
- Obler, J. (1974). Intraparty Democracy and the Selection of Parliamentary Candidates: The Belgian Case. *British Journal of Political Science*, 4(2), 163-185, doi:10.1017/S0007123400009455
- Paun, A., & Williams, R. (2011). *How do – and how should – British political parties select their parliamentary candidates*. London: Institute for Government.
- Pennings, P., & Hazan, R. (2001). Democratizing Candidate Selection: Causes and Consequences. *Party Politics*, 7(3), 267-275. doi:10.1177/1354068801007003001
- Rahat, G. (2009). Which Candidate Selection Method is the Most Democratic? *Government & Opposition*, 44(1), 68-90, doi: 10.1111/j.1477-7053.2008.01276.x
- Reulink, N., & Lindeman, L. (2005). *Dictaat kwalitatief onderzoek*.
- Reynaert, H. (10 september 2018). Als politieke partijen om het even wie op hun lijsten zetten, komen er vroeg of laat vodden van. *Knack*.
- Reynolds, A., Reilly, B., & Ellis, A. (2005). *Electoral System Design: The New International IDEA Handbook*. Stockholm: International IDEA .
- Robinson, N. (2015). *Election results: Conservatives win majority*. Geraadpleegd op 3 februari 2020, via <https://www.bbc.com/news/election-2015-32633099>
- Rodgers, S. (2019). *Exclusive: New selection process agreed by Labour's ruling body*. Geraadpleegd op 7 april 2020, via <https://labourlist.org/2019/10/exclusive-new-selection-process-agreed-by-labours-ruling-body/>
- Salmond, R. (2006). Proportional Representation and Female Parliamentarians. *Legislative studies Quarterly*, 31(2), 175-204, doi: 10.3162/036298006X201779

- Scarrow, S., Webb, P., & Farrell, D. (2000). From Social Integration to Electoral Contestation: The Changing Distribution of Power within Political Parties. In R. Dalton, & M. Wattenberg (Eds.), *Parties Without Partisans: Political Change in Advanced Industrial Democracies* (pp. 129-157). Oxford University Press. doi:10.1093/0199253099.001.0001
- Seligman, L. (1967). Political Parties and the Recruitment of Political Leadership. In L. Edinger (Ed.), *Political Leadership in Industrialized Societies* (pp. 294-315). New York: General Learning Press.
- Silvester, J. (2012). Recruiting politicians: Designing competency based selection for UK Parliamentary candidates. In A. Weinberg (Ed.), *The Psychology of Politicians* (pp. 21-38). Cambridge: Cambridge University Press.
- Silvester, J., & Dykes, C. (2007). Selecting political candidates: A longitudinal study of assessment centre performance and political success in the 2005 UK general election. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 80(1), 11-25, doi:10.1348/096317906X156287
- Stasavage, D. (2007, April). Partisan Politics and Public Debt: the Importance of the Whig Supremacy for Britain's Financial Revolution. *European Review of Economic History*, 11(1), 123-153, doi: 10.1017/S1361491606001900
- Steyvers, K. (september 2002). *Hoe komen toekomstige vrouwelijke mandatarissen in contact met de lokale politiek*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.
- Townshend, C. (2013). *The Republic: The Fight for Irish Independence, 1918-1923*. London: Penguin Books.
- UK Parliament. (2019). *UK Parliament*. Geraadpleegd op 6 maart 2020, via <https://www.parliament.uk/about/how/elections-and-voting/by-elections/>
- van Biezen, I. (2013). *London School of Economics and Political Science*. Opgehaald van London School of Economics and Political Science: <https://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2013/05/06/decline-in-party-membership-europe-ingrid-van-biezen/>
- Van Enoo, R. (2003). Kiesstelsel & verkiezingen 1830-1914. In E. Gerard, & E. Witte (Eds.), *Geschiedenis van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers 1830-2002* (pp. 49-60).
- Vandeleene, A. (2018). *La sélection des candidats aux élections par les partis politiques: L'exemple du scrutin du 25 mai 2014*. CRISP.
- Vandeleene, A., De Winter, L., Meulewaeter, C., & Baudeweyns, P. (2013). Candidate Selection: Explorations Beyond the Secret Garden of Politics - The Case of Belgium. *Politicologenetmaal: Toegang tot de politiek: actoren in het rekruteringsproces van politiek personeel*. Gent.
- Verba, S., Nie, N., & Kim, J.-O. (1978). *Participation and Political Equality*. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Verleden, F. (2013). *De toegang tot de parlementaire elite: politieke rekrutering en lijstvorming in België in historisch perspectief*. Gent.

- Vlaams Parlement. (2019). Geraadpleegd op 20 maart 2020, via <https://www.vlaamsparlement.be/over-het-vlaams-parlement/verkiezingen/kandidaat-worden-bij-de-verkiezingen/kieskringen-en>
- Vlaamse Overheid. (2018). *Vlaanderen.be*. Opgeroepen op 17 april 2020 van Vlaanderen.be: <https://www.vlaanderen.be/deelnemen-als-kandidaat-aan-verkiezingen>
- Von Busekist, A. (2013). *België begrijpen: verleden, heden en toekomst van een land op de tweesprong*. De Bezige Bij.
- Walker, P. (23 april 2019). First past the post abets extreme politics, says thinktank. *The Guardian*. Geraadpleegd op 3 april 2020, via <https://www.theguardian.com/politics/2019/apr/23/first-past-the-post-abets-extreme-politics-says-thinktank>
- Wauters, B. (2003). Het gebruik van voorkeursstemmen bij de federale verkiezingen van 18 mei 2003. *Res Publica*, 45(2), 401-428.
- Wauters, B. (2005). De rechtstreekse verkiezing van het VLD-bestuur. In W. Dewachter, & S. Depauw (Eds.), *Een halve eeuw partijbureau in België* (pp. 35-62). Leuven: Acco.
- Wauters, B. (2009). Intra-party democracy in Belgium : on paper, in practice and through the eyes of members. *ECPR Joint Sessions of Workshops*. Lissabon.
- Wayne, N. (8 januari 2020). First-past-the-post system breeds cynical and disaffected voters. *The Guardian*. Geraadpleegd op 13 april 2020, via <https://www.theguardian.com/politics/2020/jan/08/first-past-the-post-system-breeds-cynical-and-disaffected-voters>
- Webb, P. (1994). Party Organizational Change in Britain: The Iron Law of Centralization? In R. Katz, & P. Mair (Eds.), *How Parties Organize. Change and Adaptation in Party Organizations in Western Democracies* (pp. 109-133). London: SAGE Publications.
- Welch, S., Gruhl, J., Comer, J., & Rigdon, S. (2008). *Understanding American Government*. Washington: Wadsworth.
- Williams, R., & Paun, A. (2011). *Party people: how do - and how should - British political parties select their parliamentary candidates*. Institute of Government.
- Williams, R., & Paun, A. (2011). *What works in candidate selection?* Institute for Government.